

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Eeva-Liisa Schulz 1999

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

**Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus
7.6. – 7.7.1999**

Eeva-Liisa Schulz 2000

MUSEOVIRASTO

ARKEOLOGIAN OSASTO

SISÄLTÖ:

I JOHDANTO	2
<i>Tutkimusten syyt ja tavoitteet</i>	
<i>Tutkimusten rahoitus, työvoima ja ajankohta</i>	
<i>Yhteistyökumppanit</i>	
<i>Tutkimuspaikan löytö- ja tutkimushistoria</i>	
II ARKISTOTIEDOT	4
III TUTKIMUSPAIKAN SIJAINTI, TOPOGRAFIA JA KASVILLISUUS	5
IV TUTKIMUSMENETELMÄT	6
<i>Kaivausmenetelmät</i>	
<i>Maanäytteet</i>	
<i>Ajoitusnäytteet</i>	
V TUTKIMUSTULOKSET	9
<i>Koeoja</i>	
<i>Koekuopat</i>	
<i>Löydöt</i>	
<i>Makrofossiilianalyysi</i>	
VI YHTEENVETO	12
VII KARTTALUETTELO	13
VIII NEGATIIVILUETTELO	14
IX DIAPOSITIIVILUETTELO	16
KARTAT	18 - 32
KUVATAULUT	33 - 45
LIITTEET	
<i>1 Ajoitustulokset</i>	
<i>2 Makrofossiilianalyysi</i>	
<i>3 Osteologinen analyysi</i>	

I JOHDANTO

Tutkimusten syyt ja tavoitteet

Museovirasto ryhtyi vuonna 1997 Ankkapurhan teollisuusmuseo-säätiön kanssa ja museonhoitaja Erkki Sjöströmin panostuksella selvittämään Anjalankosken Ankkapurhan kivikautisen asuinpaikan soveltuvuutta Työministeriön rahoittamaksi kaksivuotiseksi tutkimushankkeeksi. Nykyisen Stora Enson Anjalankosken (entisen Tampellan Inkeröisten) tehtaiden vanhan kartonkikoneen museoimishankkeen yhteydessä heräsi halu selvittää myös alueen varhaishistoriaa. Esihistoriaan paremmin perehtymällä voitaisiin lisätä teollisuusmuseon näytteillepanon kiinnostavuutta. Lisäksi Ankkapurhan asuinpaikka olisi tarkoitus liittää laajemman alueen uudistettavaan historiapolkuun. Tutkimustulokset voisivat myös elävöittää koulujen opetusohjelmia ja alueen matkailua yleensä. Kaivaustutkimusten aikana kävijöiden määrä tehdasmuseoissa (teollisuusmuseon lisäksi Museotalo Varpunen) saattaisi myös kasvaa.

Tutkimusten päätavoitteina vuonna 1999 olivat koekaivauksen omaisesti selvittää jäljellä olevan asuinpaikan laajuutta ja kuntoa, paikallistaa täsmällisesti vuoden 1952 kaivausalue, löytää hyvä tasokaivausalue vuodelle 2000 ja tuottaa aineistoa Ankkapurhan teollisuusmuseon näyttelyyn.

Tutkimusten rahoitus, työvoima ja ajankohta

Kaakkois-Suomen Työ- ja elinkeinokeskuksen työvoimaosaston päätöksellä Anjalankosken Ankkapurhan kivikautisen asuinpaikan kaivaus hyväksyttiin vihdoin valtion työohjelmaan vuosiksi 1999 ja 2000, Museoviraston ehdotus oli alunperin ollut vuosiksi 1998 ja 1999. Määrärahaa tutkimuksiin, joilla on tarkoitus työllistää 9 työnhakijaa kuukaudeksi kerrallaan, on käytettävissä yhteensä 560 000 mk eli 280 000 mk vuodessa. Lisäksi Stora Enson Anjalankosken tehtaat tukevat kaivauksia vuosittain 25 000 mk määrärahalta, jota voidaan käyttää esim. luonnontieteellisiin analyyseihin. Makrofossiilianalyysin on tehnyt Pirjo Jussila ja osteologisen analyysin Kristiina Mannermaa.

Kaivaus toteutettiin 7.6. - 7.7.1999, ja siihen osallistuivat lisäksi tutkija Katja Glasberg piirtäjänä, tutkimusavustaja Johanna Seppä sekä yhdeksän anjalankoskelaista nuorta tai pitkäaikaistyötöntä. Heidät valittiin puhelinhaastattelujen ja työvoimaviranomaisten kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella. He olivat Tero Aidanjuuri, Jarna Koivisto, Suvi Kuparinen, Leena Leinonen, Milja Marttila, Minna Mänttari, Juha Ruotsalainen, Joni Tynnilä ja Tomi Veijalainen. Lisäksi kaivauksella työskenteli Stora Enson "tonninuoret" Teemu Karvonen, Petri Pekala ja Pertti Tilli sekä kahtena päivänä vapaaehtoiset Helena Depner Keravalta, Siru Depner-Seppälä Espoosta ja Elvi Hulkkonen Mäntsälästä.

Yhteistyökumppanit

Stora Enson Anjalankosken tehtaat tukivat kaivauksia lahjoitusvarojen lisäksi tehtaiden eri yksiköiltä saadun käytännöllisen avun muodossa. Aluepalveluosasto järjesti mm. korvauksetta hyvät tauko- ja sosiaalityöt sekä työkaluvaraston (Alvar Aallon suunnitteleman paritalon eteläpääty) ja toimitti kartoituksessa ja mittauksissa tarvittavia tietoja ja karttoja. Kaivauksella viikonloppuisin ja öiseen aikaan tapahtuneen ilkiavallan seurauksena tehdasalueen palo- ja muuta vartiointia kaivauspaikan lähistöllä tehostettiin. Stora Enson Anjalankosken tehtaille kesätöihin hakeutuneista "tonninuorista" kolme edellä mainittua työskenteli kaivauksella kahden viikon jaksoissa.

Henkilöstöpalveluosaston tiedotusyksikkö ja Ankkapurhan teollisuusmuseo vuorostaan antoivat arvokkaita tietoja Tallinmäen ja sen ympäristön historiasta, tarjosivat konttoripalveluja ja huolehtivat ensiluokkaisesti mm. kaivauksella 21.6.1999 vierailleista hra ja rva Gunnar Rosénista. Teollisuusmuseon toimesta kaivaus videoitiin (Pekka Hyvärinen). Kaivauksen loppupuolella Ankkapurhan teollisuusmuseo ja Mämmälän kotiseutuyhdistys järjestivät yhteisesti museon luentosalissa informaatio- ja esitelmätilaisuuden, jossa esiteltiin seudun kivikautta yleensä ja Ankkapurhan asuinpaikkaa erityisesti sekä vastattiin yleisön ja toimittajien esittämiin kysymyksiin.

Anjalankosken työvoimatoimiston kanssa sujuneen erinomaisen yhteistyön johdosta kaivaukselle saatiin hyvin motivoitunutta työvoimaa. Anjalankosken kaupungin Verkostopajan ja Kouvolan seudun ammatillisen oppimiskeskuksen Anjalan toimipisteen myönteisen suhtautumisen vuoksi tutkijoille järjestyi kohtuuhintainen, varustelultaan ja sijainniltaan hyvä asunto. Ylipäänsä kaivaukseen suhtauduttiin paikkakunnalla erittäin positiivisesti. Siitä ja hyvin sujuneesta yhteistyöstä eri tahojen kanssa lienee kiittäminen etupäässä museonhoitaja Erkki Sjöströmiä ja kotiseutuneuvos Anna-Liisa Puontia.

Tutkimuspaikan löytö- ja tutkimushistoria

Ensimmäisenä Ankkapurhasta saatiin Kansallismuseon kokoelmiin vuonna 1899 kourutaltan katkelma (KM 3677:4), joka oli löydetty jo 1870-luvulla Inkeröisten tehtaan maantietä laitettaessa. Kesti vielä lähes puoli vuosisataa ennen kuin ensimmäinen arkeologi meni paikalle. Gunnar Rosén teki vaimonsa kanssa paikkakunnalla kesällä 1951 H. A. Reinholmin käsikirjoituksissa esiintyvän maininnan (*1877: Finlands fornborgar*. Kymmene vattensystem, Savolax och Karelen. 12–13:118.) ja Inkeröisten irtolöytöjen perusteella Sippolan pitäjänhistoriaa varten ”asuinpaikkaetsiskelyjä”. Silloisen Tampellan Inkeröisten, nykyisten Stora Enson Anjalankosken tehtaiden alueella olevan Tallinmäen rinteestä he löysivät mm. varhaiskampakeraamisia saviastian paloja (KM 12850:1-2). Seuraavana vuonna Rosén kaivoi paikalla noin 60 m². Silloin löydettiin liki 20 kg varhaiskampakeraamiikkaa, kaivauskertomuksen mukaan sekä vanhempaa että nuorempaa tyyllivaihetta. Muut löydöt olivat vähäisiä (KM 13104:1-57), eikä tulisijoja tai palanutta maata saati puuhiiltä tavattu ensinkään. Vuonna 1953 löytyi noin 100 m Rosénin kaivausalueesta koilliseen, vesijohto-øjasta, läheltä tehtaan Klubia, primitiivinen poikkikirves (KM 13434). Matti Huurre inventoi paikkaa vuonna 1968 ja tarkasti sitä vielä 1972. Kumpaisellakin käynnillä hän teki joitakin löytöjä (KM 17768:1-4, 18983). Seuraavan kerran paikkaa tarkastettiin vuonna 1989. Alueelta oli juuri purettu vanha asuinrakennus, Rokkala, jonka tilalle Tampella Oy suunnitteli edustussaunaa (ei rakennettu). Jussi-Pekka Taavitsainen kaivautti Tampellan työmiehillä paikalle pari koekuoppaa, joista tehtiin muutama löytö (KM 24734:1-4). Yhdeksän vuotta myöhemmin (1997) Pirjo Uino (Museovirasto), Timo Miettinen (Kymenlaakson maakuntamuseo), Veijo Parviainen (Kymenso Oy) ja Päivi Ala-Krekola (Ankkapurhan teollisuusmuseo) tarkastivat asuinpaikkaa valtion työhjelmahanketta varten ja tekivät yhden runsaslöytöisen (KM 30513:1-6) koekuopan, jonka kaivamisessa avusti myös Marjo Jaakkola.

II ARKISTOTIEDOT

Anjalankoski Ankkapurha – kivikautinen asuinpaikka

Kunta: Anjalankoski 754

Kaupunginosa: Inkeroinen 003

Tontti: 3085:14

Kiinteistötunnus: 75400330850014

(Kaupunkikiinteistötoimitus, tontin lohkominen 1.2.2000)

Maan omistaja:

Tornator Oy

os. PL 309

00101 Helsinki

Maan vuokraaja:

Kymenso Oy

Anjalankosken aluepalvelut

os. 46900 Anjalankoski

Peruskarttalehti 3024 12 ANJALANKOSKI, Maanmittaushallitus 1988

Koordinaatit:

$x = 6732\ 20$, $y = 3490\ 16$ läntisin piste

$x = 6732\ 18$, $y = 3490\ 22$ itäisin piste

$z = 36.80 - 42.42$

Aikaisemmat tutkimukset:

Inventointi 1951 (G. Rosén), 1968 (M. Huurre); Kaivaus 1952 (G. Rosén); Tarkastus 1972 (M. Huurre), 1989 (J.-P. Taavitsainen) ja 1997 (P. Uino)

Aikaisemmat löydöt:

KM 3677:4, 12850:1-2, 13104:1-57, 13434, 17768:1-4, 18983, 24734:1-4, 30513:1-6

Vuoden 1999 löydöt:

KM 31785:1-1442

Diar. 26.11.1999

III TUTKIMUSPAIKAN SIJAINTI, TOPOGRAFIA JA KASVILLISUUS

Ankkapurhan kivikautinen asuinpaikka sijaitsee saman nimisen Kymijoen kosken partaalla Anjalankoskella, keskellä idyllistä Stora Enson tehdasmiljöötä. Se on osittain joen, osittain ihmisen muokkaaman terassin päällä, pysäköintipaikan sekä Pasilantien ja Koskitien yhdistävän kaarteeseen yläpuolella, Tallinmäellä. Pohjoisessa asuinpaikan korkeimpien kohtien läpi kulkee ajokelpoinen puistotie, jonka jyrkimmät luiskat on kivetty. Alhaalta, pysäköintialueen vierestä, nousee polkuna käytetty vanha tienpohja, joka yhtyy asuinpaikalla puistotiehen. Asuinpaikan ja samalla terassin muodostaman niemekkeen länsipäässä on puretun Rokkalan talon paikka (peruskartalla 3024 12, 1988) perustuksineen ja kaivon paikkoineen. Asuinpaikka sijaitsee 36,8 - 42,4 metriä meren pintaa korkeammalla, ja sen länsipäästä on Kymijoen rantaan n. 200 m. Se on melkein 20 m korkeammalla kuin samanikäiset asuinpaikat Kymenlaaksossa yleensä ja jopa noin 7 - 17 m korkeammalla kuin vastarannalla voimalaitoksen tontilla sijaitseva Suomensjärven kulttuurin aikainen Anjalankosken asuinpaikka. Poikkeuksellinen korkeus selittyy paikan sijainnilla muinaisen meren ja joen yhtymäkohdassa, paikassa, josta vesimassat kampakeraamisella ajalla syöksyivät liki 10 m korkean Ankkapurhan läpi mereen. Nykyisin vesi virtaa tehdasvoimalan pato- ja sulkurakennelmien läpi Koskenaluseen, Kymijoen järvimäiseen laajentumaan. Museoviraston isännöimä Anjalan kartanomuseo sijaitsee vastarannalla runsaat 400 m asuinpaikalta lounaaseen, Inkeröisten keskusta on vajaan kilometrin päässä kaakossa ja Anjalan kirkko noin 650 m:n päässä lounaassa.

Terassin reunalla mäntyvoittoinen puusto on harvaa ja melko iäkästä. Aluskasvillisuutena on etupäässä heinää. Maasto on tasaista lukuun ottamatta esiin pistäviä kiviä, ja se kohoaa pohjoista kohti kasvillisuuden samalla tihentyessä. Ylempänä rinteessä on myös nuoria lehti- ja havupuita. Paikoitellen ylempänä rinteessä on ihmisen kaivamia kuoppia ja kuopanteita tai keinotekoisesti tasattuja alueita. Idässä maasto viettää kohti ajotietä (Pasilantie) ja tehtaiden Keskuskonttoria. Tutkimusalueen itäpäähän ja ajotien välissä on tiheä mäntymetsä, jossa maasto nousee melko jyrkästi luoteeseen. Asuinpaikan länsiosa, Rokkalan pihamaa, on villiintynyt ja pusikoitunut sekä selvästi ihmisen muokkaama. Tutkimusalueen ja sen välissä on keinotekoisia jyrkänteitä ja pengerryksiä. Rokkalan paikan ja puistotien pohjoispuolella metsäisen, osin ihmisen muokkaaman kumpareen takana on nurmikenttä, joka ulottuu Rantalinjan ja Pasilantien välissä oleviin asuin-, konttori- ja Klubirakennuksiin saakka. Erityisesti Rokkalan kohdalla ja siitä pohjoiseen terassin reunat laskevat jyrkästi Koskitietä ja Kymijokea kohti. Vastarannalla korkeat kalliot kohoavat pystysuorina vedestä.

IV TUTKIMUSMENETELMÄT

Kaivausmenetelmät

Koordinaatisto kasvoi pohjoiseen ja itään. Yleiskartta, jonka pohjana on käytetty Gunnar Rosénin kaivauskarttaa ja Kymenso Oy:n aluepalveluosastolta saatuja karttaotteita, on piirretty mittakaavaan 1:500, samoin sen ja tutkimustulosten pohjalta laadittu asuinpaikan laajuutta ja kuntoa ilmaiseva kartta. Korkeus asuinpaikalle ja kaivausalueelle siirrettiin Vanhan kartonkitehtaan voimalaitoksen Voimatoimiston muurista, KP 613a, jonka korkeus 26.079 m mpy. Tiedot korkeuskiintopisteen sijainnista ja korkeudesta saatiin Kymenso Oy:n aluepalveluosastolta. Yleensä kaikki vaaitusluvut muutettiin heti absoluuttisiksi korkeusluvuiksi, ja kaivausalueella oli peruspisteen (40.35 m mpy.) lisäksi useampia apupisteitä, joista korkeutta mitattiin. Koska kesä 1999 oli hyvin kuuma ja kuiva, jouduttiin usein ennen piirtämistä suihkuttamaan tasot vedellä. Samasta syystä oli valokuvaaminen vaikeaa, koska valot ja varjot vaihtelivat voimakkaasti.

Lähelle terassin reunaa mitattiin ja avattiin 36 m pitkä ja 2 - 6 m leveä koeoja (700-702/500-508, 700-704/508-512, 698-704/512-516, 700-704/516-518, 700-702/518-536), joka suunnattiin vuoden 1952 kaivausalueen tuntumasta vuoden 1997 koekuopan yli itään. Aluksi merkittiin linjapaaluin (10 m:n välit) ja keltaisin metallitikuin (2 m:n välit) ja naruin kaksi metriä leveä koeoja 700-702/500-536, jota laajennettiin myöhemmin löytötiheyden ja kulttuurikerroksen vahvuuden sekä käytössä olleen ajan perusteella. Koeojan alueelta jäi yhteensä 12 m² kaivamatta, koska puistomaisen alueen suuria puita tuli varjella. Maaston tasaisuuden vuoksi jätettiin metrin välein tehdyistä korkeusmittauksista joka toinen pois mittakaavaan 1:200 puhtaaksi piirretystä pinta- ja pohjavaaituskartasta. Pintaturve ja humus poistettiin lapiolla. Turveneliöt sekä kaivettu ja seulottu maa pinottiin ja kasattiin rakennusmuovien päälle kaivausalueen täytön, peittämisen ja kaivauksen jälkeisen siistimisen helpottamiseksi. Samasta syystä epäesteettinen koeojan täyttäminen aloitettiin heti, kun jokin riittävän suuri osa siitä oli saatu valmiiksi. Varsinainen kaivaminen tehtiin lastoilla 5 cm kerroksissa niin syväälle kuin löytöjä tai kulttuurimaata riitti. Keskelle koeojaa, ruutujen 700-701/520-522 rajalle, kaivettiin lapiolla ½ m leveä ja 1½ m pitkä kaivanto, jolla haluttiin selvittää paikalla olleen häiriön paksuutta. Valmiiden tasojen pohjat tarkastettiin lopuksi lapiolla. Tasokartat piirrettiin 5 cm:n välein mittakaavassa 1:50, ainoa profiilikartta mittakaavassa 1:25. Löydöt talletettiin neliömetrin tarkkuudella, ja ne merkittiin löytökartoille (mk 1:50), joita ei kuitenkaan piirretty puhtaaksi. Niiden avulla oli kaivauksella helppo seurata löytötilannetta ja tehdä jatkosuunnitelmia; myöhemmin ne voidaan yhdistää tasokaivausalueen löytökarttoihin. Löydöt on luetteloitu Vesa Laulumaan kehittämän Access-luettelo.mdb:n avulla.

Alkuperin oli suunniteltu 10 m:n koekuoppaverkostoa koeojan luoteis-, pohjois- ja koillispuolelle, mutta suunnitelmasta jouduttiin näkö- ja kulkuesteiden vuoksi luopumaan (oksia, nuoria puita ja pensaita oli lupa poistaa, mutta paikoin harvennus olisi ollut liian työlästä; lisäksi tehtaiden taholta on luvattu harventaa alueen nuorta puustoa kesän 2000 kaivauksia silmällä pitäen). Lopulta maaston ja kasvillisuuden sallimiin kohtiin avattiin 16 yhden m²:n kokoista koekuoppaa (735/489, 712/503, 735/504, 723/508, 715/509, 705/523, 723/524, 713/525, 708/532, 721/532, 708/542, 700/548,5, 706/548,5, 709/548,5, 717/548,5, 724/548,5). Niistäkin turpeet ja irtomaa laitettiin rakennusmuovien päälle. Kaivaminen aloitettiin lapiolla, ja siten sitä jatkettiin, jos maaperä oli sekoittunutta ja sisälsi moderneja aineksia eikä löytöjä ollut. Häiriintymättömillä alueilla kaivettiin samaan tapaan kuin koeojassa. Koekuoppia dokumentoitiin valokuvaamalla ja sanallisella kuvauksella. Ne piirrettiin vain yleiskartalle sekä pinta- ja pohjavaaituskartalle, jossa on niiden luoteisnurkkien korkeudet ja syvyydet. Taso- tai profiilikarttoja niistä ei piirretty, koska yhdessäkään koekuopassa ei ollut

merkkejä kiinteistä esihistoriallisista rakenteista, eikä niiden kulttuurikerroksissa ilmennyt mitään erityistä.

Lisäksi ympäristön maastoa tarkasteltiin mm. erään kartonkitehtaan eläkkeellä olevan työntekijän kanssa ns. Lohikellarin (Pasilantien länsilaidassa Klubin ja Keskuskonttorin välissä) yläpuolelta, jonne Talvisodan aikana oli ryhdytty kaivamaan bunkkeria. Sitä ei kuitenkaan koskaan saatu kovien pakkasten vuoksi valmiiksi, mutta kaivannolla oli ollut syvyyttä ainakin 3 m ja sen halkaisija oli ollut vähintään 10 m. Sen jyrkät seinämät olivat sortuneet usein. Nykyään kaivanto on peitetty ja tasattu. Samasta rinteestä, itäisimmästä koekuopparivistä 700-724/548,5 muutama metri itään, pisteestä 715/554, löydettiin puunkaadosta yksi saviastian pala. Kohdassa ei havaittu mitään muuta esihistorialliseen asuinpaikkaan viittaavaa. Kaivausten aikana tehtiin Pasilantien ja sen sivukujien varsilla vesijohtotöitä. Vesijohto-ojia tarkasteltiin lähinnä Klubin ja konttorirakennusten lähistöllä, mutta niistä ei löydetty mitään eikä tehty kiinteään muinaisjäännökseen viittaavia merkkejä edes Gunnar Rosénin kanssa. Jatkotutkimuksia helpottamaan maahan työnnettiin mittatikut pisteisiin 700/500, 702/500, 702/504, 704/508, 713/504, 716/510 ja 704/518.

Maanäytteet

Koska selviä rakenteiden merkkejä oli vähän, esimerkiksi tulisijat puuttuivat tyystin, maanäytteitä otettiin vähän, yhteensä vain 15 litraa. Eniten (7 l) näytteitä otettiin koeojan ruudun 703/511 5. kerroksesta, läheltä pohjoisprofiilia, ympäristöstään selvästi erottuneista, sisäkkäisistä, punaisesta ja punaruskeasta likamaa-alueesta (asumuspainannetta). Kaksi litraa otettiin samasta likamaa-alueesta, mutta syvemmältä, koeojan ruutujen 703/508-509 7. kerroksesta. Loput kuusi litraa ovat kahdesta sekoittumattomasta koekuopasta, joissa oli paljon löytöjä ja eheä kulttuurikerros. Koekuopan 712/503 yksi näyte koostui saviastian pohjan sisusmaasta. Koekuopan 715/509 3. kerroksesta otettiin vertailun vuoksi näyte sekä likaista että puhtaasta hiekasta. Alla luettelo maanäytteistä:

<i>Ruutu x</i>	<i>Ruutu y</i>	<i>Krs.</i>	<i>Koeoja/-kuoppa</i>	<i>Huomioitavaa</i>	<i>Näyten:o</i>
703.8	511.65	5	Koeoja	punainen likamaa, asumuspainanne	2
703.8	511.65	5	Koeoja	punainen likamaa, asumuspainanne	4
703.8	511.65	5	Koeoja	punainen likamaa, asumuspainanne	11
703.75	511.2	5	Koeoja	punaisen ja punaruskean rajalta, asumuspainanne	5
703.75	511.2	5	Koeoja	punaisen ja punaruskean rajalta, asumuspainanne	8
703.75	511.2	5	Koeoja	punaisen ja punaruskean rajalta, asumuspainanne	12
703.9	511.05	5	Koeoja	punaruskea likamaa, asumuspainanne	7
703.65-84	508.75-509.1	7	Koeoja	punaruskea likamaa, asumuspainanne	14
703.65-84	508.75-509.1	7	Koeoja	punaruskea likamaa, asumuspainanne	15
712	503	2	Koekuoppa	punainen likamaa	1
712	503	2	Koekuoppa	punainen likamaa	10
712.2	503.4	2	Koekuoppa	saviastian pohjan sisus	3
715	509	2	Koekuoppa	punainen likamaa	6
715	509	3	Koekuoppa	punainen likamaa	9
715	509	3	Koekuoppa	puhdas keltainen hiekka	13

Ajoitusnäytteet

Koska puuhiiltä löydettiin vähän ja varmoista esihistoriallisista yhteyksistä aivan riittämättömiä määriä, ovat kaikki ajoitukseen toimitetut näytteet saviastioista irrotettua karstaa, jonka Johanna Seppä irrotti puhtaalla metalliterällä. 13 keramiikkapalan karstat laitettiin 1,5 ml:n Eppendorf-putkiin. Helsingin yliopiston ajoituslaboratorion välityksellä ajoitettavat neljä näytettä valittiin Pirjo Uinon kanssa. Pyrkimyksenä on saada ajoitustulos vanhemman kampakeramiikan molemmista tyyli vaiheista. Ajoitustulokset eivät valitettavasti ole vielä käytettävissä. Alla luettelo näytteistä.

<i>Ruutu</i>	<i>Krs.</i>	<i>Saviastian pala</i>	<i>KM 31785: Koristeltu</i>	<i>Näytepinta</i>	<i>Näyte n:o</i>	<i>KM 31785: Ajoitukseen</i>
701/506	3	kylkipala	Kyllä	sisä	1.	382 ei
701/514	3	kylkipala	Kyllä	ulko	5.	419 ei
701/516	3	kylkipala	Kyllä	sisä	8.	455 ei
701/518	2	pohjapala?	Kyllä	sisä	9.	491 17.12.1999
702/514	3	kylkipala	Kyllä	ulko	6.	820 ei
703/508	3	reunapala	Kyllä	sisä	2.	918 ei
703/508	3	kylkipala	Kyllä	sisä	3.	920 ei
703/508	4	kylkipala	ei	ulko	4.	933 ei
703/514	4	kylkipala	Kyllä	ulko	7.	1161 ei
705/523	koekuoppa	reunapala	Kyllä	ulko	11.	1260 17.12.1999
708/532	koekuoppa	reunapala	Kyllä	sisä	12.	1275 17.12.1999
708/532	koekuoppa	kylkipala	Kyllä	ulko	13.	1279 17.12.1999
712/503	koekuoppa	kylkipala	Kyllä	ulko	10.	1331 ei

V TUTKIMUSTULOKSET

Koeoja

Turve- ja humuskerroksen alla oli hiekka- ja hietamoreenia. Koska Anjalankoski sijaitsee Viipurin rapakivialueella, monet suurista kivistä olivat rapakiveä, josta irronnut moro muodosti lähes läpi pääsemättömiä sora-alueita. Vaikka kiviä oli runsaasti, mitään kiveyksiä ne eivät muodostaneet muualla kuin ruuduissa 703/516-517, joista paljastui jonkin historiallisen ajan rakennelman nurkkaa. Häiriöitä oli muutenkin melko paljon, mutta yleensä ne olivat onneksi pienialaisia tai matalia. Vuoden 1997 tarkastuskäynnin yhteydessä tehty koekuoppa tuli esiin selvästi vasta tasossa 3. Suurimmassa osassa koeojaa hiekka/hieta oli väriltään ruskeaa tai keltaista. Punaista hiekkaa tuli esiin tasosta 2 alkaen koeojan laajennuksesta ja läheltä sitä. Selvästi likaantunutta se oli tasosta 3 alkaen ruuduissa 702-703/508-511, jonne siitä muodostui yhtenäinen, miltei kivetön alue. Se ulottui tasoon 9 saakka. Alinna oli ohut kerros nokimaata. Se muodosti pyöreän kuvion siten, että toinen puoli jatkuu kaivamattomalle alueelle. Pohjoisprofiilista 704/508-518 ilmenee parhaiten, että paikalla on loivasti syvenevä (n. 70 cm) kuopanne, jonka länsipää jatkuu kaivamattomalle alueelle, ja jonka itäpään on valitettavasti tuhonnut em. historiallisen ajan rakennelma. Kuopanteesta tehtiin runsaasti löytöjä, mm. suurin osa kaikista palaneista luista. Kuopanne on mitä ilmeisimmin asumuspainanne.

Koekuopat

Koekuoppia tehtiin noin 2000 m²:n laajuiselle alueelle 16 kpl. Kolmesta ei tehty esihistoriallisia löytöjä lainkaan, ja peräti 10 koekuopassa maa oli kokonaan tai ainakin yläosaltaan sekoittunutta. Kolmessa kokonaan sekoittuneessa kuopassa oli rakennusjätettä (laastia, tiiliä, kattohuopaa ja/tai perustuskiviä). Kolmessa vain yläosaltaan häiriintyneessä kuopassa oli lasinsirujen ja tiiliskivien lisäksi kiuaskiviä muistuttaneita palaneita lohkokiviä. Täysin löydöttömät tai pahiten häiriintyneet koekuopat sijaitsivat yleensä tutkimusalueen laidalla luoteesta koilliseen, vain yksi häiriintynyt ja löydötön koekuoppa oli keskellä tutkimusaluetta. Kahdesta koekuopasta löydöt tehtiin sekaisesta maasta. Yhden koekuopan (723/508), jossa oli runsaasti löytöjä, vahvan ja punaiseksi värjäytyneen kulttuurikerroksen rikkoi kapea moderni kaivanto. Kun siitä alkoi paljastua vanhoja eristeiden kappaleita, sen kaivaminen keskeytettiin vaikka kartoilta puuttuvatkin merkinnät paikan ylittävästä sähkökaapelista tai vesijohdosta. Erityisen paljon löytöjä tehtiin kolmesta koekuopasta (712/503, 723/708, 715/509) ja melko paljon kolmesta muusta (735/504, 705/523, 708/532). Näistä kuudesta viisi oli koekuopan 700/548,5 lisäksi ainoat kokonaan häiriintymättömät. Alla luettelo koekuopista:

<i>Koekuop-pa</i>	<i>m mpy.</i>	<i>Syvyys cm</i>	<i>Humus cm</i>	<i>Häiriöitä</i>	<i>Löytökr. cm</i>	<i>Löytökr. väri</i>	<i>Pohjamaa</i>	<i>Löytöjä</i>
700/548.5	63.80	45 - 60	5 - 15	ei	15 - 30	ruskea	hiesu, kivet	on
705/523	39.96	44 - 58	20 - 38	ei	10 - 25	punertava	hiekkä	on
706/548.5	38.26	53 - 78	5 - 15	on	5 - 20	ruskea	karkea hiekkä	on
708/532	39.87	53 - 68	10 - 20	ei	15 - 30	punertava	hiekkä	on
708/542	39.15	60 - 65	20 - 25	on	20	ruskea	karkea hiekkä	on
709/548.5	39.60	40 - 60	5 - 10	on	20 - 25	ruskea	hiekkä	on
712/503	41.43	39 - 56	10	ei	15 - 37	punainen	karkea hiekkä	on
713/525	40.67	34 - 54	10 - 45	on	0		karkea hiekkä	ei
715/509	41.62	56 - 72	20	ei	10 - 32	punainen	karkea hiekkä	on
717/548.5	40.88	40 - 54	5 - 10	on	35 - 44	sekoittunut	rak.jäte	on
721/532	41.83	38 - 43	15	on	1 - 5	sekoittunut	savi, hiekkä	on
723/508	42.24	58 - 68	12 - 15	on	12 - 27	punainen	karkea hiekkä	on
723/524	42.02	43 - 50	10	on	0		savi, hiekkä	ei
735/489	42.42	68 - 76	27 - 48	on	4 - 20	punertava	karkea hiekkä	on
735/504	42.40	46 - 52	8 - 7	ei	0 - 35	punertava	karkea hiekkä	on
724/548.5	41.19	40	15	on	0		rak.jäte, kivet	ei

Löydöt

Suurin löytöaineisto on saviastianpalat, joita on yhteensä 3637 kpl eli vajaat 29 kg, ja jotka muutamaa asbestisekoitteista palaa lukuun ottamatta näyttävät olevan varhaiskampakkeramiikkaa (Ka I:1, I:2). Savi-idoleiden katkelmia on myös monta (29 kpl). Niitä löydettiin eniten koejasta asumuspainanteen alueelta. Lisäksi löydettiin yksi piinuolenkärki ja yksi pieni kivitaltta. Rombin muotoisesta nuolenkärjestä puuttuu pala sekä kannasta että terän kärjestä, sen nykypituus on 37, leveys 12 ja paksuus 6 mm. Pienen poikkiteräisen tasataltan kanta on myös rikkoontunut. Taltan koko on 42,6 x 30,6 x 13,7 mm, ja väriltään se on harmaa. Pikkutalttaa lukuun ottamatta kivilajilöydöt olivat melko harvinaisia. Niitä ovat kolme hioimen katkelmaa, yksi hiomalaaka ja sellaisen katkelma, 27 muuta esineen katkelmaa tai teelmää sekä 179 kivilaji-iskosta. Niistä monet ovat porfyyristä kivilajia, jota paikkakunnalla kutsutaan maksakiveksi. Kvartsi-iskoksia (2360 kpl), -esineitä (14 kpl), -ytimiä, -säleitä ja pirstottuja kappaleita (yht. 111 kpl) on melko tasaisesti kaikkialta, mutta ei mistään erityisen runsaasti (yht 4352 g). Palaneista luista, jotka ovat suurimmaksi osaksi peräisin asumuspainanteesta ja pientä silppua (yht. 53,2 g) tunnistettiin 223 fragmenttia. Niiden joukossa on 3 hirven, 7 linnun ja 213 kalan luuta. Kalan luista peräti 10 on lohikaloista. (Ks. liite: Anjalankoski Ankkapurha luuanalyysi27.3.2000 Kristiina Mannermaa.) Lisäksi löytöihin kuuluu 10 kvartsiitti-iskosta, yksi iskukivi, palanutta savea (88 kpl/105 g), nokare punamultaa sekä yksi pii-iskos, luultavasti historialliselta ajalta.

Koeojan 3. kerroksesta tehtiin eniten löytöjä, mutta kerroksissa 2, 4 – 6 oli myös runsaasti löytöjä. Silmiin pistävää on, että idolin katkelmista suurin osa löydettiin kerroksista 4 ja 5 sekä palaneesta luusta kerroksesta 5. Eniten löytöjä tehtiin asumuspainanteen osasta ja sen läheltä, mutta löytökeskittymiä oli myös muualla. Kolmen runsaslöytöisen koekuopan 2. ja 3. kerroksesta tehtiin eniten löytöjä. Koska muissa koekuopissa oli joko huomattavasti vähemmän löytöjä tai niitä ei talletettu kerroksittain, eivät ne ole vertailukelpoisia.

Makrofossiilianalyysi

Makrofossiilianalyysin on tehnyt Pirjo Jussila (Mikroliitti Oy) ja se on valmistunut 20.1.2000. Analyysi maksoi 9800 mk (sis. alv.), ja se kustannettiin Stora Enson myöntämistä lahjoitusvaroista. Analyysin tekijän mukaan Ankkapurhan maanäytteet olivat antoisat, ja ainakin osa niistä sisälsi poikkeuksellisen paljon siemeniä. Puhelinkeskustelumme perusteella lajit ovat tyypillisiä kivi-kautiselle asuinpaikalle. Vaikka analyysin tulos oli hyvin positiivinen, suositteli hän jatkoa ajatellen suurempia näytteitä (min 2 l) ja useampia kohteita.

Se, että koeajan asumuspainanteeseen kuuluneista värjäytymistä otetut näytteet sisälsivät runsaasti siemeniä, sopii hyvin yleiskuvaan, joka tuolta alueelta muutenkin saatiin: paksu kulttuurikerros ja runsaasti löytöjä. Sitä vastoin koekuopan 712/503 maanäytteiden sisältö ja muu löytöaineisto eivät täydennä toisiaan. Koekuopan 715/509 vertailu likaisen ja puhtaan hiekan välillä tuotti odotetun tuloksen.

VI YHTEENVETO

Mielestäni tutkimusten päätavoitteet saavutettiin melko hyvin. Tutkitun alueen koko laajuus oli 2356 m², joista kaivauksin tutkittiin 106 m² (koeoja 90 m² ja koekuopat 16 m²). Vanhan kaivausalueen paikallistamista helpottivat vuoden 1952 kartalle merkityt muuttumattomina säilyneet maaston tunnuksat, tehtaan arkistossa ja Teollisuusmuseossa olleet vanhat kaivauskuvat ja se, että vuoden 1952 tutkimuksia johtanut Gunnar Rösen itse kävi paikalla. Koekaivauksella voitiin todeta, että parhaiten säilynyt asuinpaikan osa sekä sen paksuin ja runsaslöytöisin kulttuurikerros ympäröivät vanhaa kaivausaluetta luoteesta itäkoilliseen (yht. n. 1300 m²). Kaivamista on syytä jatkaa siellä asumuspainanteen, vuoden 1952 kaivausalueen, koekuoppien 712/503 ja 715/509 välisellä alueella. Asuinpaikka jatkuu huomattavasti säilyneenä ja/tai kulttuurikerrokseltaan ohuempana koko terassin eli muinaisen niemen kärjen alueella yhteensä ainakin noin 3000 m² suuruisena. Koekuopituksen jatkamista on syytä harkita siitäkin huolimatta, että rikkoontuneita ja muokattuja maastokohtia on paljon.

Kaivamista haittasivat maaston kivisyys, rapakivistä irronnut sora, puistometsän runsaat puiden ja pensaiden juuret sekä resentit häiriöt. Vanhoista kartoista, piirroksista, maalauksista ja valokuvista selviää hyvin, että Tallinmäellä on ollut vilkasta ihmistoimintaa koko kartonkitehtaan olemassaolon ajan ja jo ennen sitä. Koekaivauksella oli kuitenkin vaikeaa nimetä joku esihistoriallista asuinpaikkaa rikkonut häiriö tietyksi historiallisen ajan rakennukseksi tai rakennelmäksi. Tähän aiheeseen on jatkossa paneuduttava enemmän vertailemalla paremmin kaivauskarttoja ja Tallinmäen vanhaa kartta- ja kuva-aineistoa. Tällainen vertailu saattaa myös tuottaa mielenkiintoista uutta tietoa tehtaan ja mäen historiaan runsaasti karttuneen esihistoriallisen aineiston lisäksi.

Radiohiiliajoitusten tulokset saatiin vain pari päivää sitten, ja ne ovat odotetun kaltaiset (ks.liite). Olen pikaisesti kalibroinut ¹⁴C-iät mediaanimenetelmän mukaan Cal25-ohjelmalla. Hela-392 5510±60: 4429 [4355] 4276 calBC, Hela-393 5360±70: 4289 [4177] 4076 calBC, Hela-394 5800±70: 4727 [4646] 4561 calBC, Hela-395 6060±60: 5037 [4953] 4866 calBC. Vertailemalla näin saatuja kalenterivuosia varhaiskampakeraamisen ajan nykyisin yleisesti käytössä olevaan kalibroituun ajoitukseen (5100 – 4100 eKr.) huomataan, että tulokset sopivat hyvin annettuihin raameihin, ja että ne poistavat asuinpaikan iän suhteen sen hämmingin, jonka poikkeuksellinen sijaintikorkeus aiheuttaa.

Helsingissä 28.4.2000

Eeva-Liisa Schulz
Tutkija, FM

VII KARTTALUETTELO

<i>Kartta</i>	<i>Mittakaava</i>	<i>Koko</i>	<i>Sivut</i>
Peruskarttaote	1:20 000	A 4	18
Yleiskartta	1:500	A3	19
Asuinpaikan arvioidut rajat	1:500	A3	20
Pinta- ja pohjavaaituskartta	1:200	A3	21
Tasokartat			
- taso 1, kartta $1/2$ ja $2/2$	1:50	A3	22a ja b
- taso 2, kartta $1/2$ ja $2/2$	1:50	A3	23a ja b
- taso 3, kartta $1/2$ ja $2/2$	1:50	A3	24a ja b
- taso 4, kartta $1/2$ ja $2/2$	1:50	A3	25a ja b
- taso 5, kartta $1/2$ ja $2/2$	1:50	A3	26a ja b
- taso 6, kartta $1/2$ ja $2/2$	1:50	A3	27a ja b
- taso 7, kartta $1/2$ ja $2/2$	1:50	A3	28a ja b
- taso 8, kartta $1/2$	1:50	A3	29
- taso 9, kartta $1/2$	1:50	A3	30
-alueen 700-702/519-524 tasot 1 – 4	1:50	A3	31
Pohjoisprofiili 704/508-518	1:25	A3	32

VIII NEGATIIVILUETTELO

Kuvaaja Eeva-Liisa Schulz

- 115370 Yleiskuva asuinpaikasta terassin päältä kohdasta, johon koeoja sijoitettiin. Kuvattu lännestä.
- 115371 Yleiskuva asuinpaikasta vastakkaisesta suunnasta.
- 115372 Humusta poistetaan koeojasta, länsipään ruuduista se on jo poistettu. Kuvattu lännestä.
- 115373 Humuksen poistoa lähempää kuvattuna.
- 115374 Saviastian paloja ruudun 701/517 tasossa 1.
- 115375 Koeojaa 700-702/504-509 lännestä tasossa 1.
- 115376 Koeojaa 700-702/500-503 idästä tasossa 1.
- 115377 Koeojaa 700-702/515-518 lännestä tasossa 1.
- 115378 Koeojaa 700-702/520-536 idästä tasossa 1.
- 115379 Koeojaa 700-702/504-509 lännestä tasossa 3.
- 115380 Työkuva: Katja Glasberg piirtää, Suvi Kuparinen, Jarna Koivisto ja Juha Ruotsalainen poistavat humusta.
- 115381 Työkuva: humusta koeojan laajennuksesta (702-704/508-518) poistamassa Minna Mänttari, Pertti Tilli, Leena Leinonen, Tomi Veijalainen ja Milja Marttila, jota opastaa Johanna Seppä.
- 115382 Ruutuihin 700-701/520-522 kaivettu oja idästä.
- 115383 Sama lännestä.
- 115384 Työkuva: edessä Suvi Kuparinen, välillä Milja Marttila, Joni Tynnillä, Helena Depner, takana vasemmalta oikealle Johanna Seppä, Siru Depner-Seppälä, Elvi Hulkkonen, Juha Ruotsalainen ja Teemu Karvonen.
- 115385 Keramiikkakeskittymä koekuopan 712/503 tasossa 1.
- 115386 Työkuva.
- 115387 Vuoden 1997 koekuoppa erottui selvästi vasta (harmaa läikkä) ruutujen 701-702/515 tasossa 3.
- 115388 Ruudut 702-703/508-517 lännestä tasossa 3.
- 115389 Saviastian pohja *in situ* koekuopan 712/503 tasossa 2.
- 115390 Työkuva. Koekuoppaa 712/503 kaivetaan ja sen löytöjä ihailaan.
- 115391 Sama.
- 115392 Koekuopan 705/523 koilliskulma.
- 115393 Koekuopan 708/532 länsiseinämä.
- 115394 Koekuopan 724/548,5 eteläreunan isot kivet.
- 115395 Koekuoppa 715/509 koekuoppa idästä.
- 115396 Koekuoppa 712/503 etelästä.
- 115397 Ruudut 702-703/508-517 lännestä tasossa 4.
- 115398 Ruudut 700-701/514-517 ja 702-703/508-517 idästä tasossa 4.
- 115399 Koekuoppa 735/504 pohjoisesta.
- 115400 Sama.
- 115401 Työkuva: Johanna Seppä kaivaa ja Juha Ruotsalainen seuloo luita sormi lastassa.
- 115402 Työkuva: Minna Mänttari ja Tero Aidanjuuri kaivavat.
- 115403 Kaivaussetteri.
- 115404 Kaivaussetteri ja -monteri.
- 115405 Yleiskuva kaivausalueelle alhaalta kaakosta paikoitusalueelta.
- 115406 Ankkapurhan vesimassat juhannusaaton aattona, jolloin osa suluista oli avattu. Kuvattu yläjuoksulle alhaalta etelästä voimalaitoksen rannasta.

- 115407 Ankkapurha miltei valloillaan juhannusaaton aattona 1999, jolloin osa suluista jo oli avattu. Kuvattu alhaalta patosillalle alhaalta voimalaitoksen pihalta.
- 115408 Ankkapurhan vesimassat juhannusaaton aattona, jolloin osa suluista oli avattu. Kuvattu yläjuoksulle alhaalta etelästä voimalaitoksen rannasta, hiukan pidemmältä alajuoksulta.
- 115409 Kymijokea yläjuoksulle pohjoiseen. Kuvattu kosken yläpuolelta patosillalta.
- 115410 Yleiskuva Ankkapurhan kivikautiselle asuinpaikalle, joka on taustalla kuvan vasemmassa laidassa ja keskiosassa Kymijoen yläpuolella. Kuvattu patosillalta koilliseen.
- 115411 Yleiskuva asuinpaikalle Kymijoen rannalta koilliseen. Asuinpaikka on metsikössä tien yläpuolella.
- 115412 Yleiskuva asuinpaikalle alhaalta kaakosta pysäköintipaikalta.
- 115413 Koekuopan 723/508 itäseinämä.
- 115414 Koekuopan 735/489 länsiseinämä.
- 115415 Ruudut 700-701/524-526 idästä tasossa 6.
- 115416 Sama luoteesta.
- 115417 Ruudut 702-703/508-515 lännestä tasossa 5.
- 115418 Sama idästä.
- 115419 Työntekoa ja helletaukoa.
- 115420 Virkistäytymistä: Katja Glasberg suihkuttaa killerillä Leena Leinosta ja Suvi Kuparista.
- 115421 Työntekoa ja helletaukoa.
- 115422 Virkistäytymistä: Katja Glasberg suihkuttaa Tero Aidanjuurta.
- 115423 Seulontaa.
- 115424 Ruudut 702-703/508-511 idästä tasossa 6.
- 115425 Sama lännestä.
- 115426 Työkuva: Jarna Koivisto kaivaa.
- 115427 Pohjoisprofiili 704/515,5-518.
- 115428 Ruudut 702-703/508,5-511 lännestä tasossa 7.
- 115429 Sama idästä.
- 115430 Pohjoisprofiili 704/511,5-514,5.
- 115431 Ruudut 702,5-703/508,5-513 lännestä tasossa 8.
- 115432 Sama idästä.
- 115433 Pohjalaisen tasataltan löytöpaikkaa Anjalankosken Kortesuolla. Kuvattu 6.7.1999 rajussa ukkoskuurossa metsätieltä pohjoiseen.
- 115434 Kaivauksen tauko- ja sosiaalitulat Alvar Aallon suunnitteleman paritalon eteläpäädyssä.
- 115435 Pohjoisprofiili 704/510-512.
- 115436 Pohjoisprofiili 704/508-510.
- 115437 Pohjoisprofiili 704/508-513 kaakosta.
- 115438 Johanna Seppä piirtää profiilia.
- 115439 Katja Glasberg vaaitsemassa.
- 115440 Kaivausalueen täyttämistä ja peittämistä.
- 115441 Sama.
- 115442 Yleiskuva täytetystä ja peitetystä koeojasta lännestä.

IX DIAPOSITIIVILUETTELO

Kuvaaja Eeva-Liisa Schulz

- 43153 Ankkapurhan vesimassat juhannusaaton aattona, jolloin osa suluista oli avattu. Kuvattu yläjuoksulle alhaalta etelästä voimalaitoksen rannasta.
- 43154 Ankkapurhan vesimassat juhannusaaton aattona, jolloin osa suluista oli avattu. Kuvattu alajuoksulle patosillalta pohjoisesta.
- 43155 Kymijokea yläjuoksulle pohjoiseen. Kuvattu kosken yläpuolelta patosillalta.
- 43156 Yleiskuva asuinpaikalle Kymijoen rannalta koilliseen. Asuinpaikka on metsikössä tien yläpuolella.
- 43157 Yleiskuva asuinpaikalle alhaalta kaakosta pysäköintipaikalta.
- 43158 Yleiskuva asuinpaikasta terrassin päältä kohdasta, johon koeoja sijoitettiin. Kuvattu lännestä.
- 43159 Yleiskuva asuinpaikasta vastakkaisesta suunnasta.
- 43160 Koeojaa 700-702/500-503 idästä tasossa 1.
- 43161 Koeojaa 700-702/504-509 lännestä tasossa 3.
- 43162 Ruudut 702-703/508-517 lännestä tasossa 3.
- 43163 Vuoden 1997 koekuoppa erottui selvästi vasta ruutujen 701-702/515 tasossa 3.
- 43164 Ruudut 702-703/508-517 lännestä tasossa 4. Taustalla Johanna Seppä.
- 43165 Ruudut 700-701/514-517 ja 702-703/508-517 idästä tasossa 4.
- 43166 Ruudut 702-703/508-515 lännestä tasossa 5.
- 43167 Ruudut 702-703/508-511 idästä tasossa 6.
- 43168 Ruudut 702-703/508,5-511 lännestä tasossa 7.
- 43169 Pohjoisprofiili 704/508-511,75 kaakosta.
- 43170 Pohjoisprofiili 704/508-510.
- 43171 Pohjoisprofiili 704/510-512.
- 43172 Pohjoisprofiili 704/515,5-518.
- 43173 Koeojaa 700-702/520-536 idästä tasossa 1.
- 43174 Koeojaa 700-702/515-518 lännestä tasossa 1.
- 43175 Ruutuihin 700-701/520-522 kaivettu oja idästä.
- 43176 Ruudut 700-701/524-526 luoteesta tasossa 6.
- 43177 Koekuopan 735/489 länsiseinä.
- 43178 Koekuoppa 712/503 etelästä.
- 43179 Keramiikkakeskittymä koekuopan 712/503 tasossa 1.
- 43180 Saviastian pohja *in situ* koekuopan 712/503 tasossa 2.
- 43181 Koekuoppa 735/504 pohjoisesta.
- 43182 Koekuopan 723/508 itäseinämä.
- 43183 Koekuoppa 715/509 idästä.
- 43184 Koekuopan 705/523 koilliskulma.
- 43185 Koekuopan 724/548,5 eteläreunan isot kivet.
- 43186 Humusta poistetaan koeojasta, länsipään ruuduista se on jo poistettu. Kuvattu lännestä.
- 43187 Työkuva: humusta koeojan laajennuksesta (702-704/508-518) poistamassa Minna Mänttari, Pertti Tilli, Leena Leinonen, Tomi Veijalainen ja Milja Marttila, jota opastaa Johanna Seppä.
- 43188 Työkuva: Minna Mänttari ja Tero Aidanjuuri kaivavat.
- 43189 Työkuva: Jarna Koivisto kaivaa.
- 43190 Työkuva: Minna Mänttari kaivaa koekuoppaa 712/503 ja Teemu Karvonen katselee sen löytöjä.
- 43191 Työkuva: Katja Glasberg piirtää, Suvi Kuparinen ja Juha Ruotsalainen poistavat humusta.

- 43192 Katja Glasberg piirtää, vieressä Suvi Kuparinen.
43193 Johanna Seppä piirtää profiilia.
43194 Seulontaa.
43195 Työkuva: Juha Ruotsalainen seuloo luita sormi lastoitettuna.
43196 Virkistäytymistä helteessä: Katja Glasberg suihkuttaa killerillä Leena Leinosta ja Suvi Kuparista.
43197 Kaivausalueen täyttämistä ja peittämistä.
43198 Kaivausalueen täyttämistä ja peittämistä: Jarna Koivisto tyhjentää kottikärryjä.
43199 Yleiskuva täytetystä ja peitetystä koeojasta lännestä.
43200 Kaivauksen tauko- ja sosiaalityöt Alvar Aallon suunnitteleman paritalon eteläpäädyssä.

PK 3024 12 ANJALANKOSKI
Helsinki 1988

Kaivauspaikka merkitty punaisella

ANJALANKOSKI
ANKKAPURHA
E.-L. Schulz 1999

yleiskartta
~~mk 1:500~~

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

v. 1952 kaivausalue

v. 1999 tutkitut alueet

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

asuinpaikan arvioidut rajat
mk 1:500

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

- v. 1952 kaivausalue
- v. 1999 rutkitut alueet
- runsaasti löytöjä,
kulttuurikerros selvä
- vähän löytöjä,
kulttuurikerros osittain sekottunut
- runsaslöytöinen koekuoppa
- vähälöytöinen koekuoppa
- löydötön koekuoppa

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

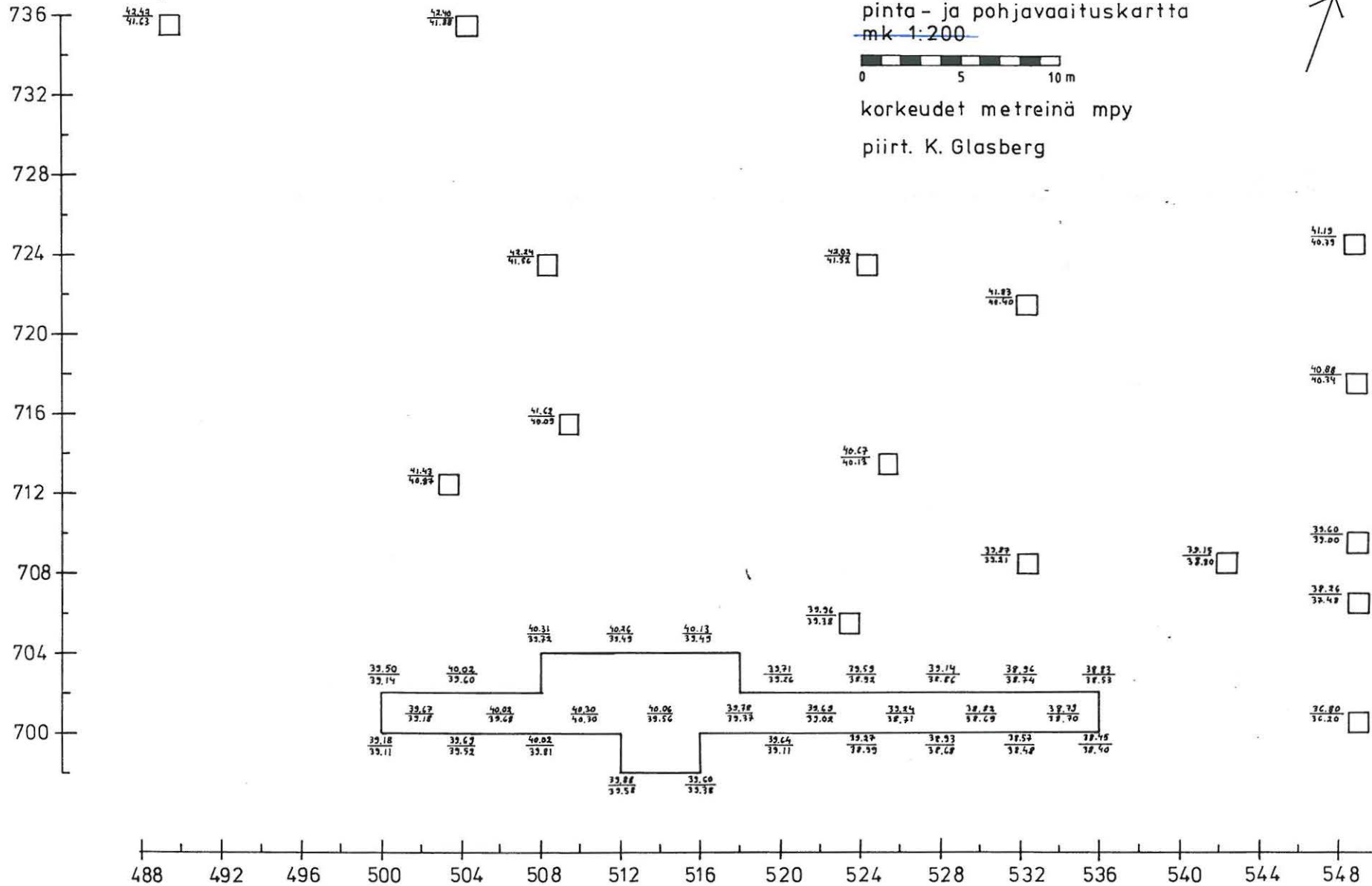
pinta- ja pohjavaaituskartta
mk 1:200

korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

tasokartta 1/2 taso 1

~~mk 1:50~~

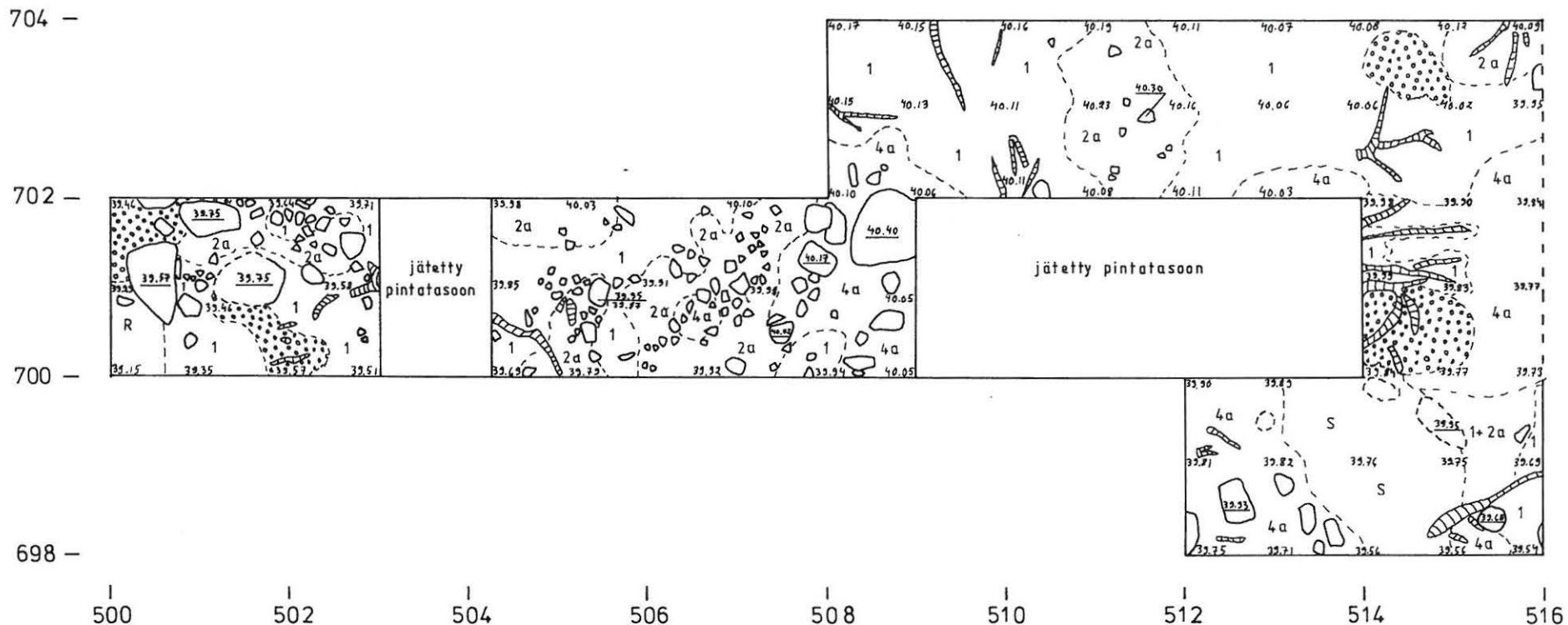
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjainen

1	multa	kivi	
2a	ruskea hiekka	rapakivi	
4a	punainen hiekka	sora	
R	resentti häiriö	S	savi
juuri			

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

tasokartta 2/2 taso 1

mk 1:50

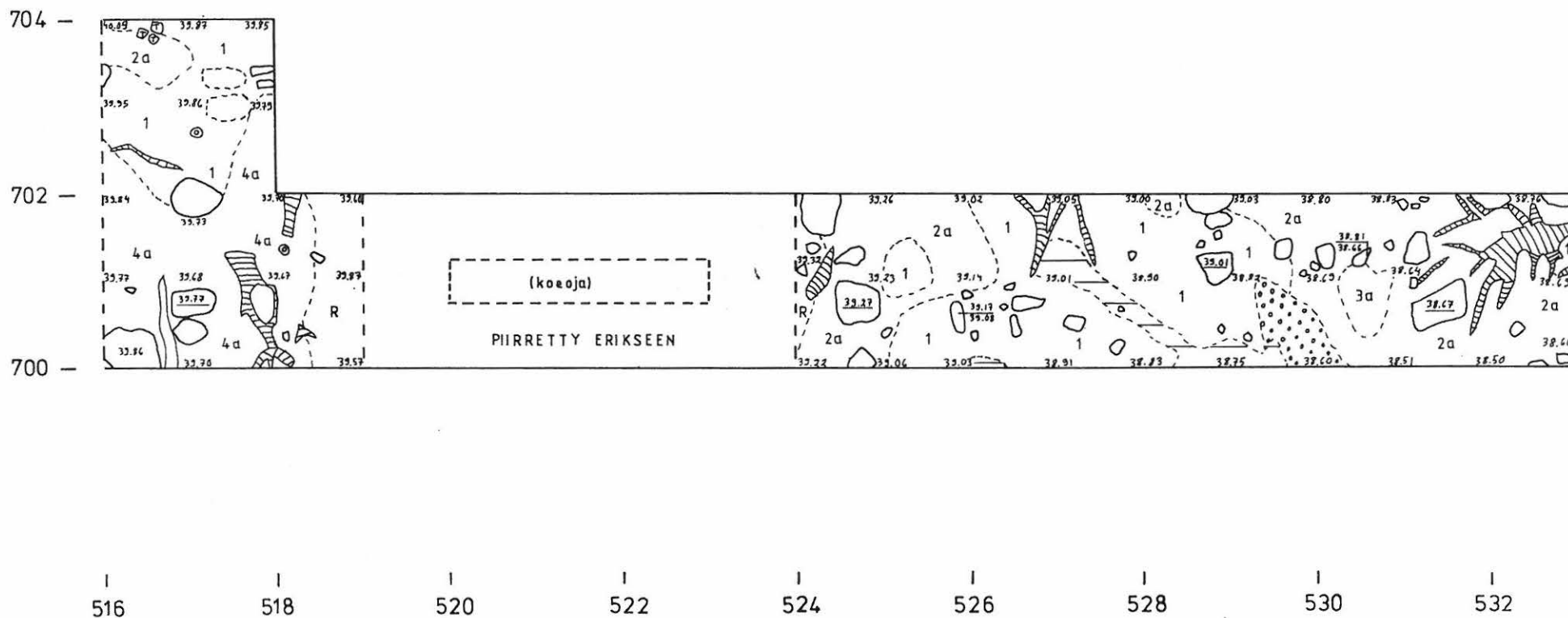
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

	multa		resentti häiriö
	ruskea hiekka		kanto
	vaalea hiekka		juuri
	punainen hiekka		kivi
	mustaksi värjäytynyt maa		rapakivi
	tiili		sora

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

tasokartta 1/2 taso 2
mk 1:50

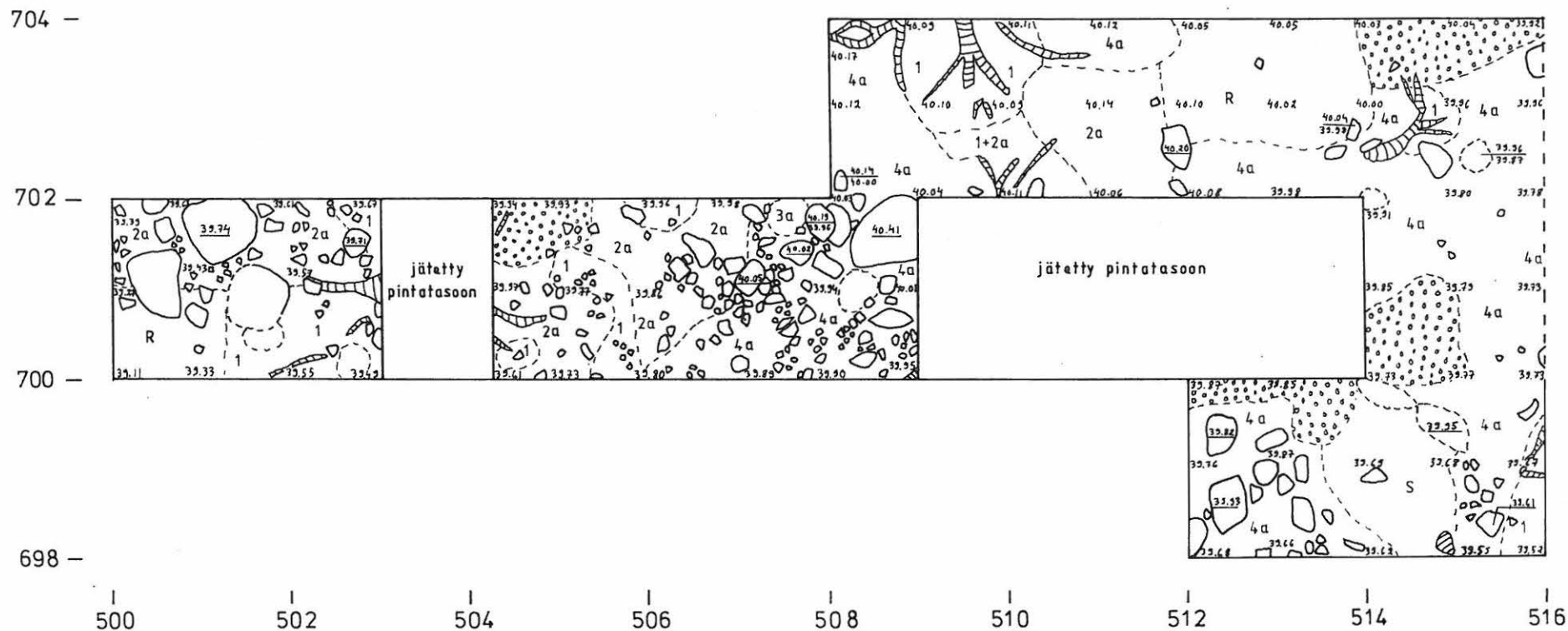
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

1	multa		juuri
2a	ruskea hiekka		kivi
3a	vaalea hiekka		rapakivi
4a	punainen hiekka		sora
R	resentti häiriö		savi

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

tasokartta 2/2 taso 2

mk 1:50

0 1m

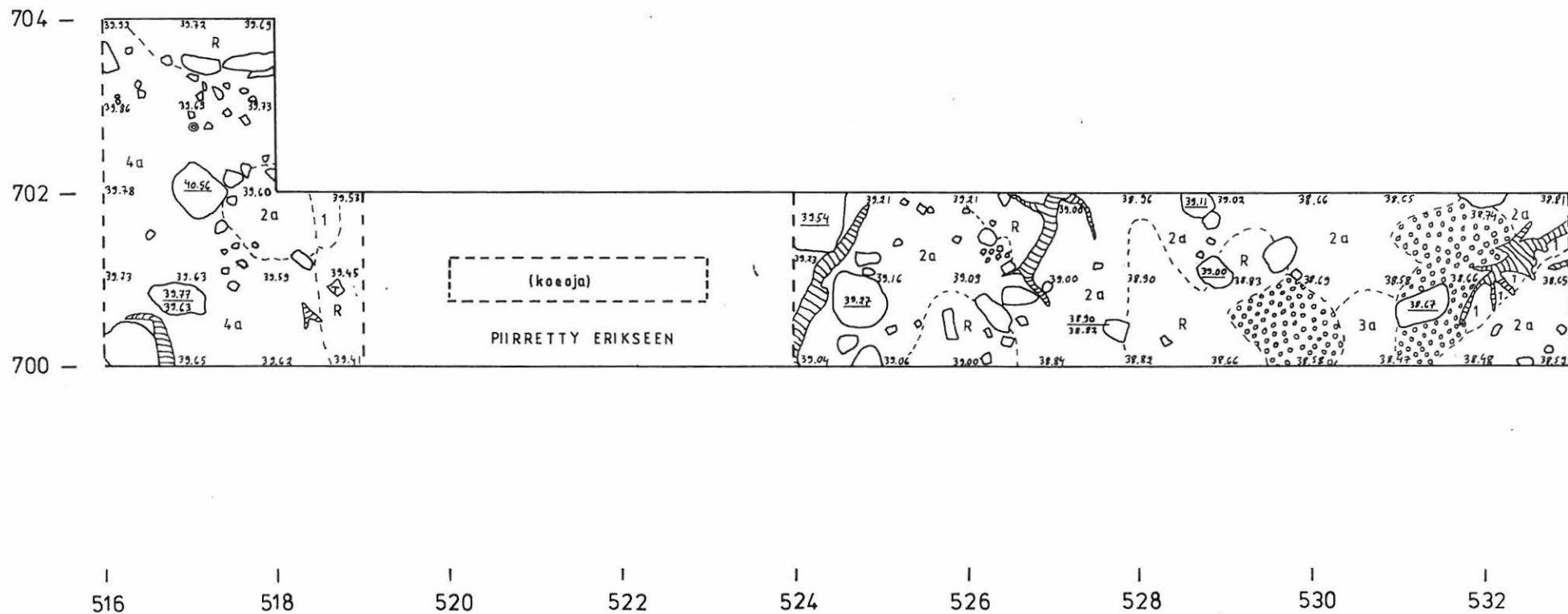
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

1	multa	R	resentti häiriö
2a	ruskea hiekka	⊙	kanto
3a	vaalea hiekka	▨	juuri
4a	punainen hiekka	▷	kivi
⊕	tiili	⊘	sora

ANJALANKOSKI
 ANKKAPURHA
 E.-L. Schulz 1999

tasokartta 1/2 taso 3
~~mk 1:50~~

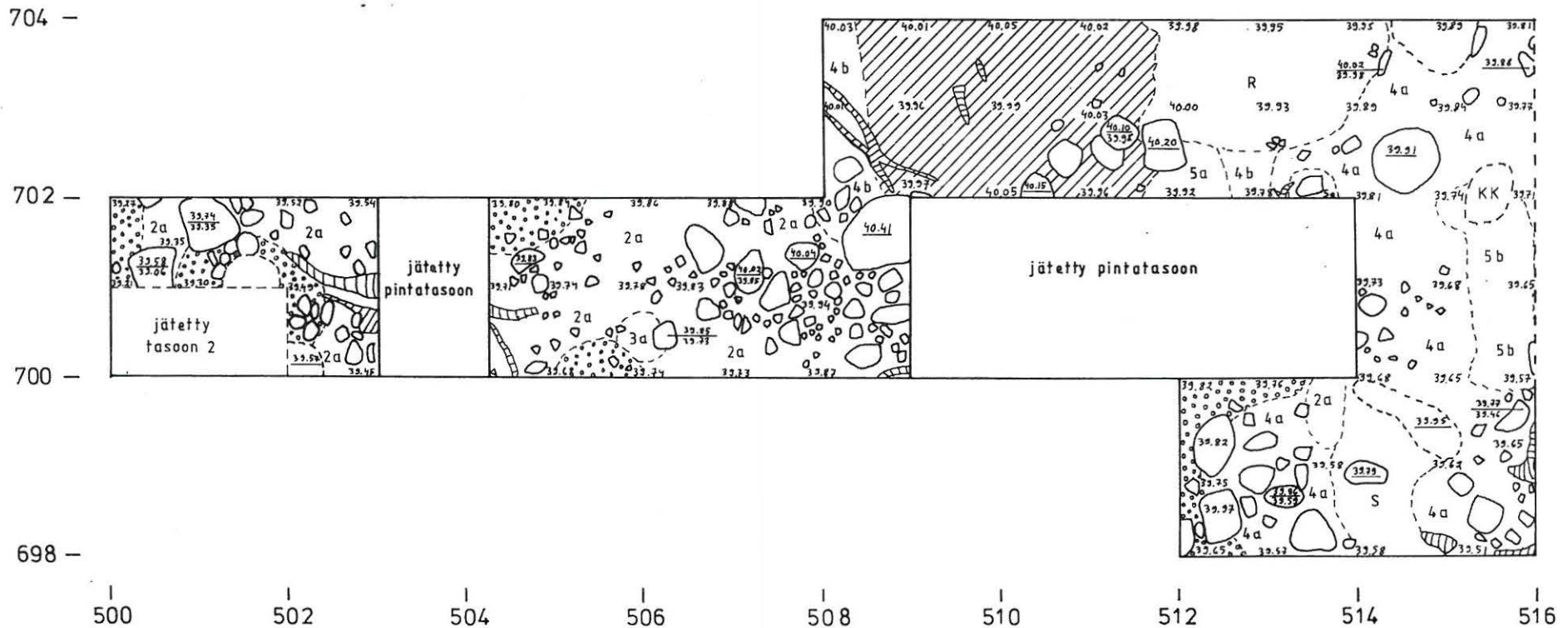
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

2a	ruskea hiekka	R	resentti häiriö
3a	vaalea hiekka	KK	v. 1997 koekuoppa
4a	punainen hiekka		juuri
4b	punainen hieta		kivi
5a	keltainen hiekka		rapakivi
5b	keltainen hieta		sora
	punainen likamaa	S	savi

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

tasokartta 2/2 taso 3

mk 1:50

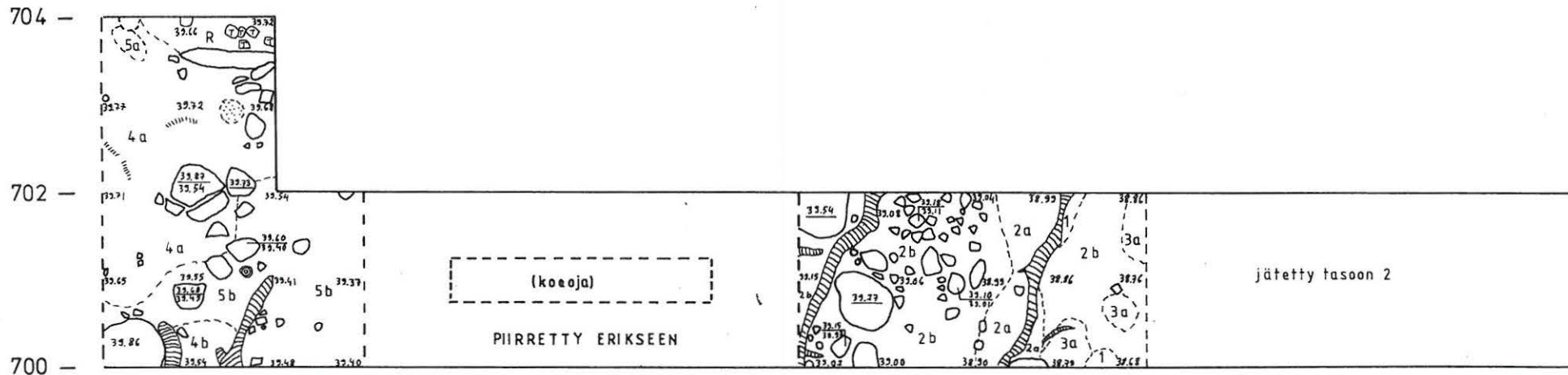
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

1	multa		heikko nokimaa
2a	ruskea hiekka		tiili
2b	ruskea hieta		resentti häiriö
3a	vaalea hiekka		kanto
4a	punainen hiekka		juuri
4b	punainen hieta		maatunut juuri
5a	keltainen hiekka		kivi
5b	keltainen hieta		rapakivi

516 518 520 522 524 526 528 530 532

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

tasokartta 1/2 taso 4
mk 1:50

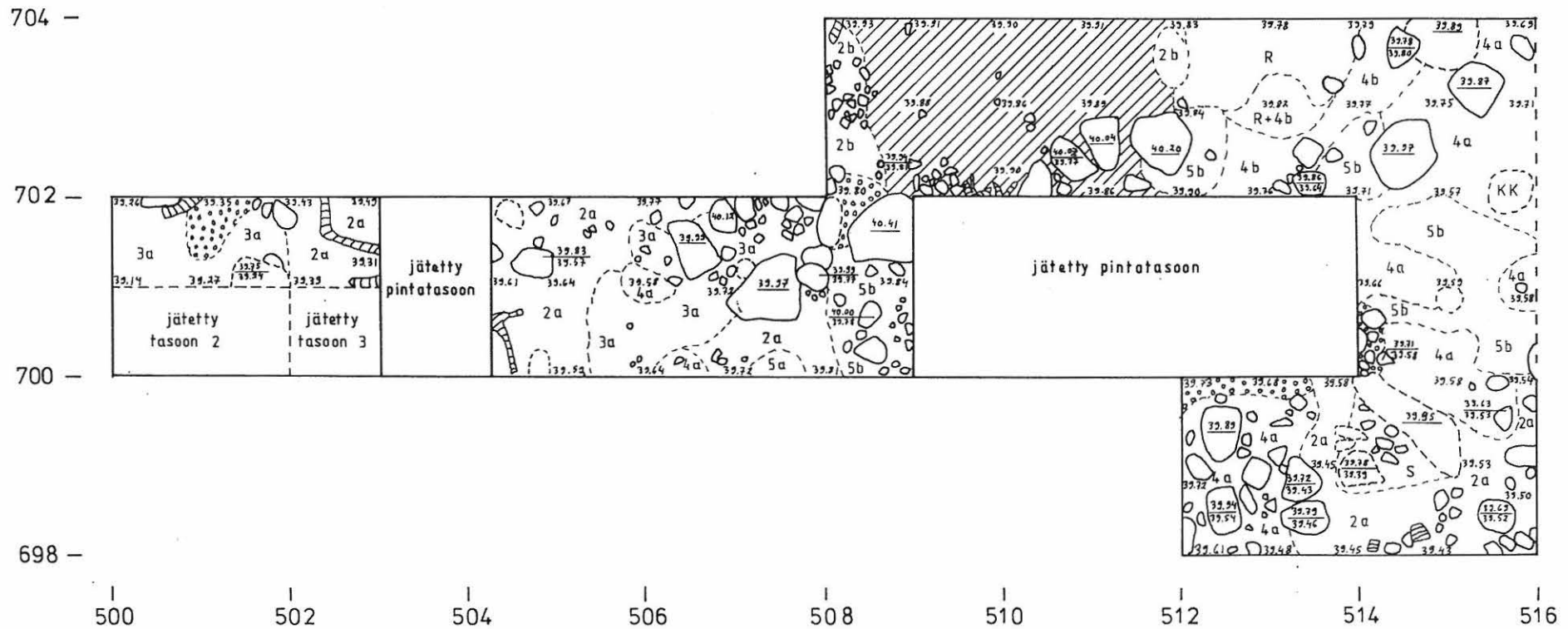
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

2a	ruskea hiekka	R	resentti häiriö
2b	ruskea hieta	KK	v. 1997 koe kuoppa
3a	vaalea hiekka		juuri
4a	punainen hiekka		kivi
4b	punainen hieta		rapakivi
5a	keltainen hiekka		sora
	punainen likamaa	S	savi

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

tasokartta 2/2 taso 4
mk 1:50

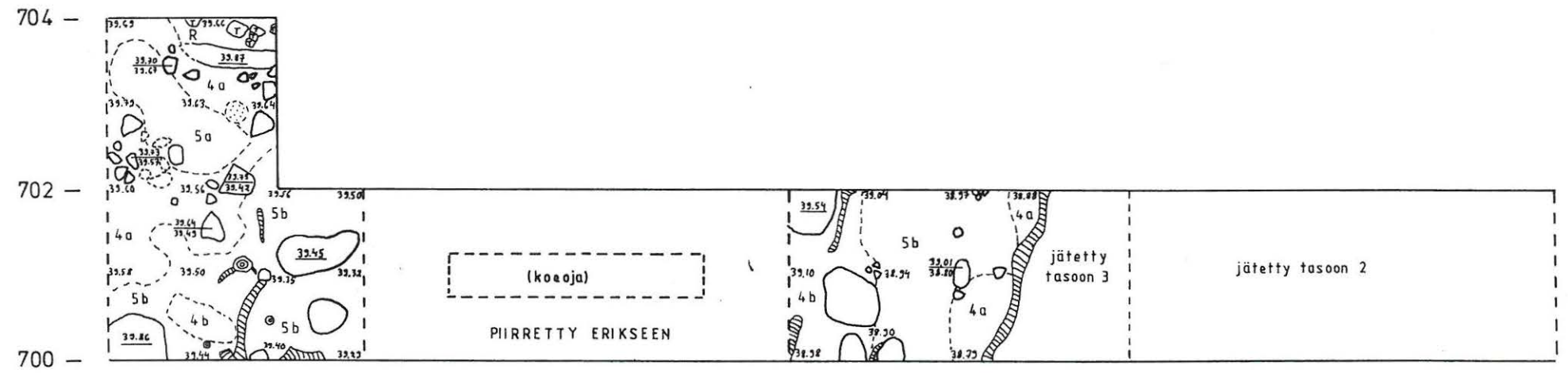
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjainen

4a	punainen hiekka	R	resentti häiriö
4b	punainen hieta	●	kanto
5a	keltainen hiekka	▨	juuri
5b	keltainen hieta	○	kivi
	heikko nokimaa	⊗	rapakivi
●	tiili		

516 518 520 522 524 526 528 530 532

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

tasokartta 1/2 taso 5
mk 1:50

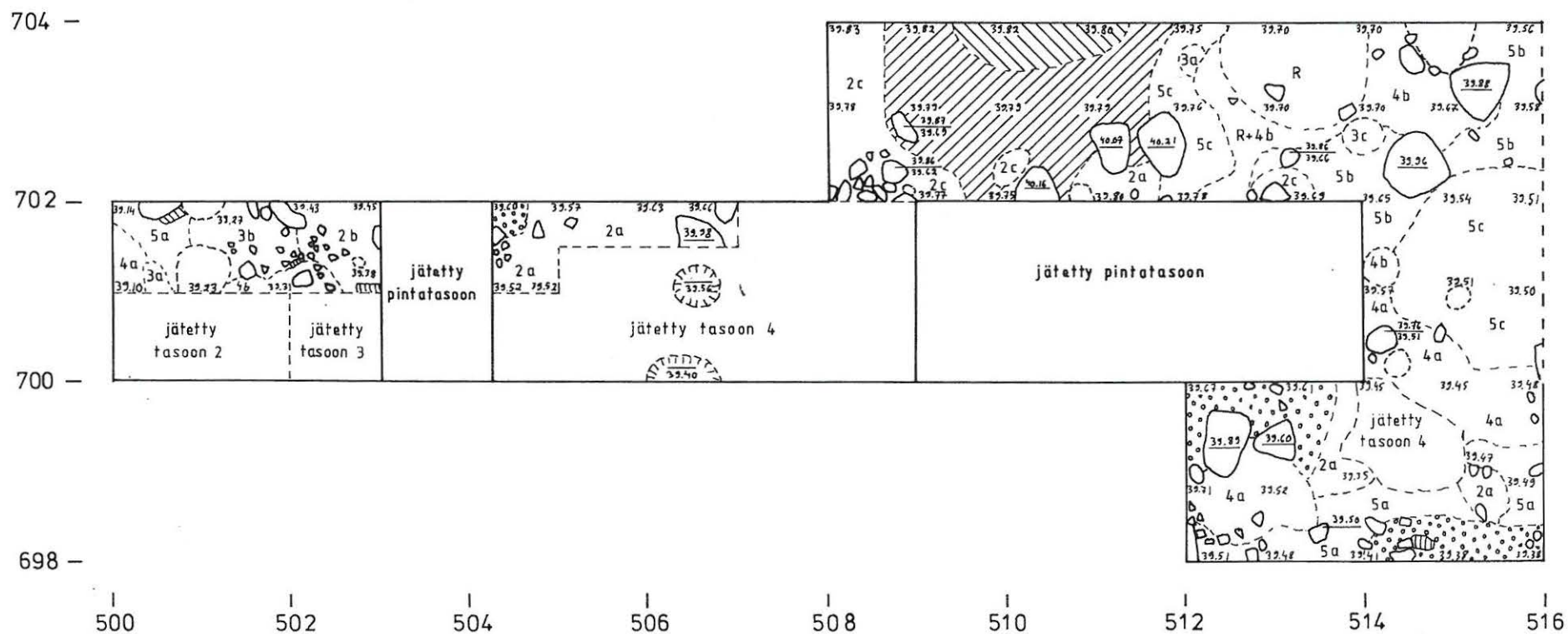
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

2a	ruskea hiekka		punainen likamaa
2b	ruskea hietta		punaruskea likamaa
3a	vaalea hiekka	R	resentti häiriö
3b	vaalea hiesu		juuri
4a	punainen hiekka	O	kivi
4b	punainen hiesu		rapakivi
5a	keltainen hiekka		sora
5b	keltainen hietta		kaivettu kuopalle
5c	keltainen hiesu		

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

tasokartta 2/2 taso 5
mk 1:50

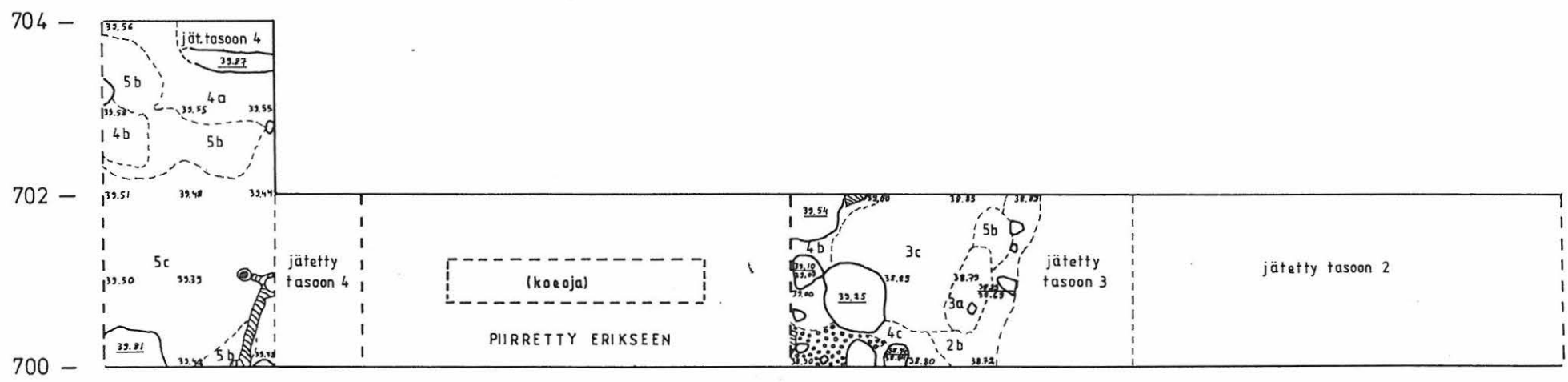
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

2b	ruskea hieta	5b	keltainen hieta
3a	vaalea hiekka	5c	keltainen hiesu
3c	vaalea hiesu	☉	kanta
4a	punainen hiekka	⋈	juuri
4b	punainen hieta	◊	kivi
4c	punainen hiesu	⊙	rapakivi
		◼	sora

516 518 520 522 524 526 528 530 532

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

tasokartta 1/2 taso 6
mk 1:50

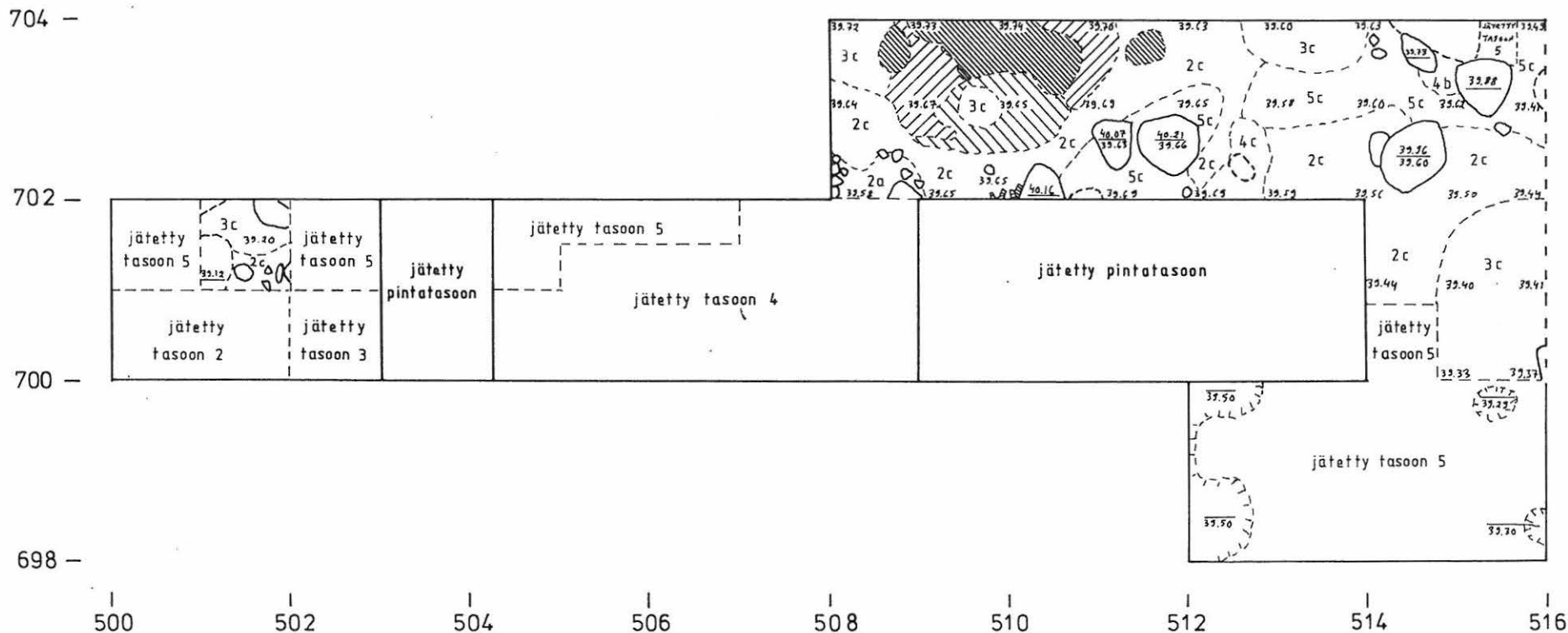
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

2a	ruskea hiekka	punaruskea likamaa
2c	ruskea hiesu	vahva punaruskea likamaa
3c	vaalea hiesu	juuri
4b	punainen hieta	kivi
4c	punainen hiesu	rapakivi
5c	keltainen hiesu	kaivettu kuopalle
punainen likamaa		

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

tasokartta 2/2 taso 6
m k 1:50

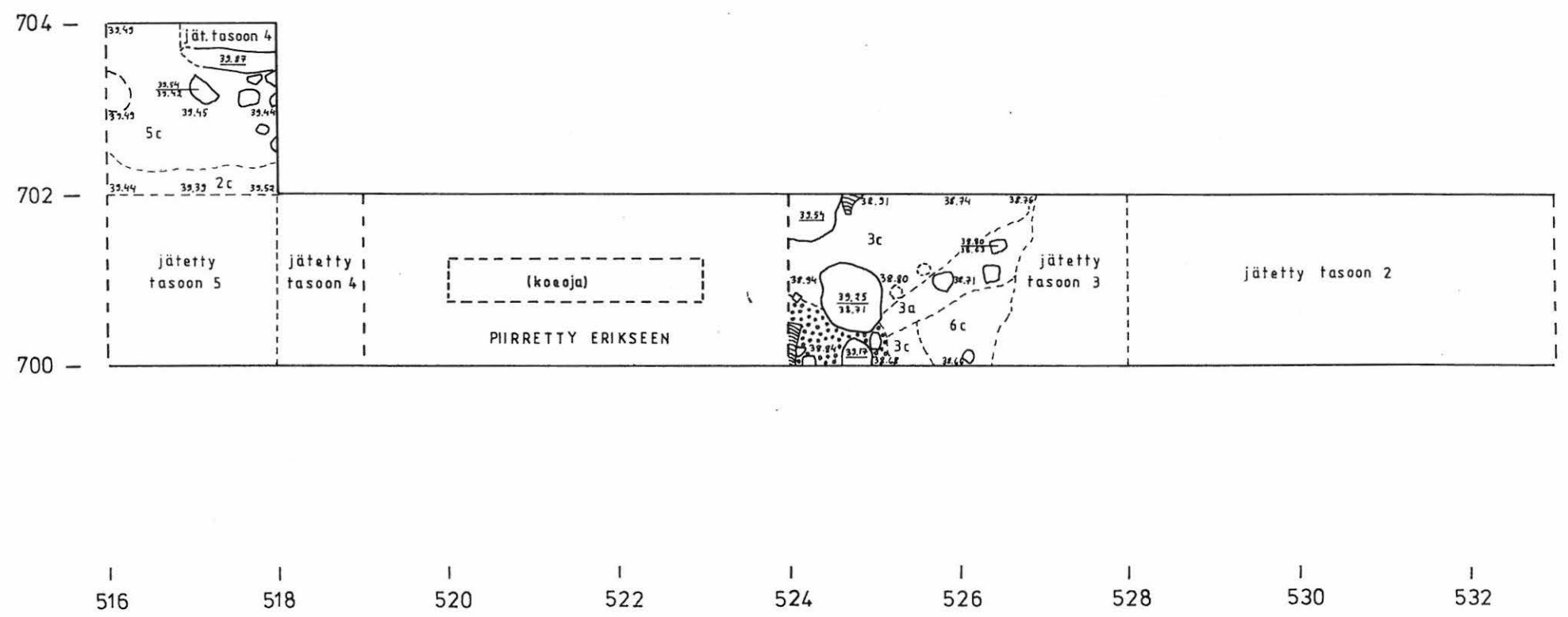
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

2c	ruskea hiesu		juuri
3a	vaalea hiekka		kivi
3c	vaalea hiesu		rapakivi
5c	keltainen hiesu		sora
6c	valkoinen hiesu		

**ANJALANKOSKI
ANKKAPURHA**

E.-L. Schulz 1999

tasokartta 1/2 taso 7

mk 1:50

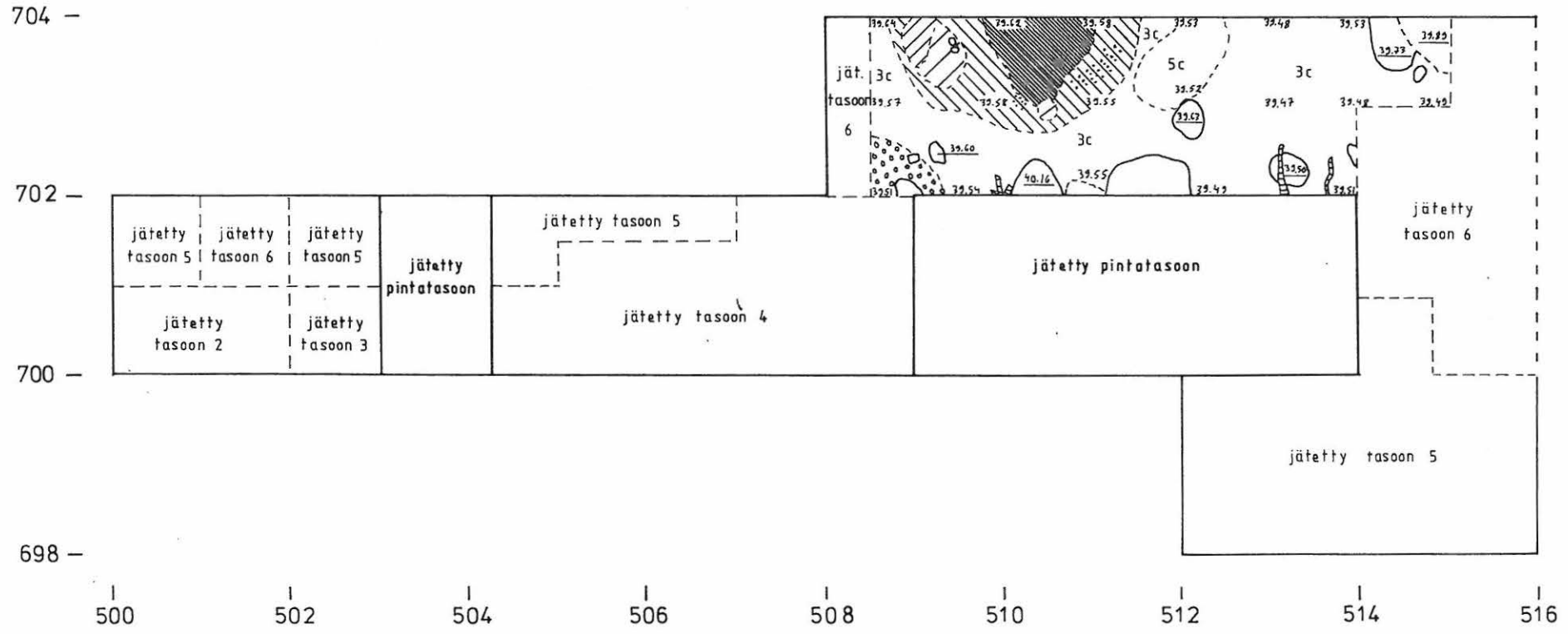
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

	punainen likamaa		vaalea hiesu
	heikko punainen likamaa		keltainen hiesu
	punaruskea likamaa		juuri
	vahva punaruskea likamaa		kivi
	palanutta luuta		rapakivi
			sora

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

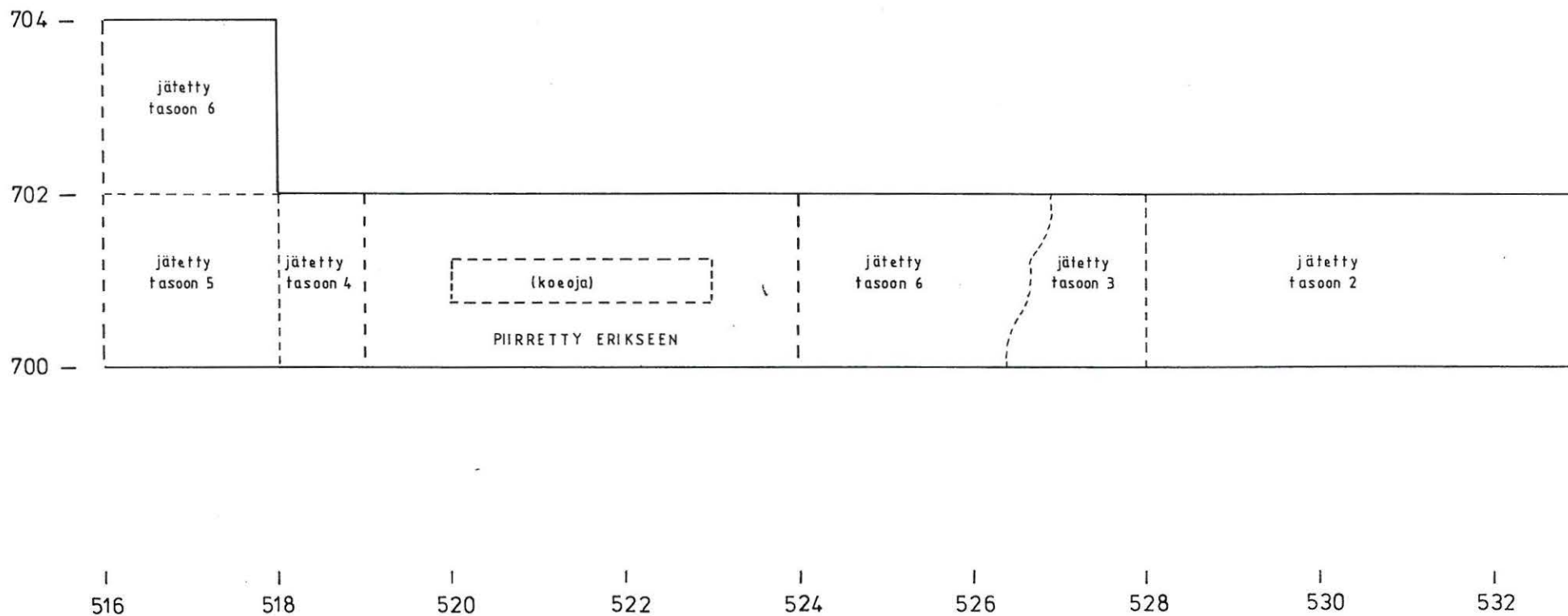
tasokartta 2/2 taso 7
mk 1:50

korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

tasokartta 1/2 taso 8

mk 1.50

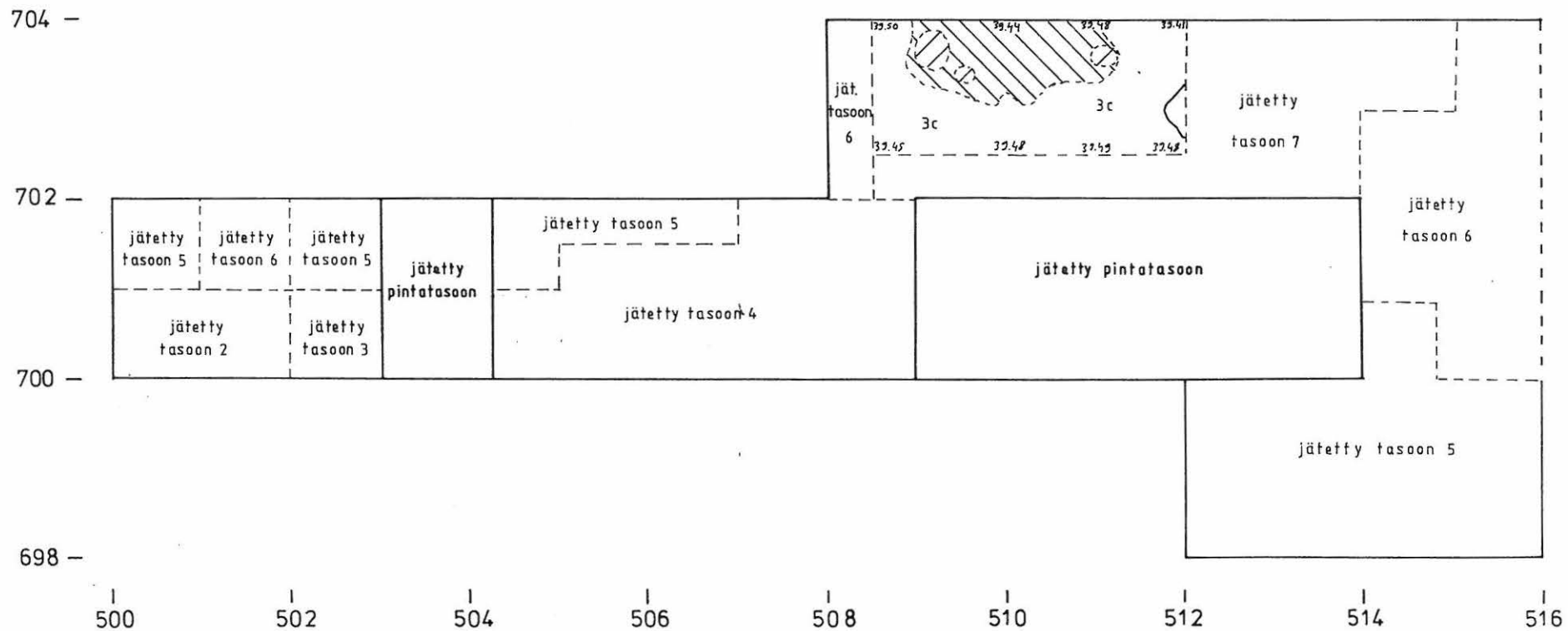
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

neulapohjoinen

- heikko punainen likamaa
- heikko punaruskea likamaa
- vaalea hiesu

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA E.-L. Schulz 1999

tasokartta 1/2 taso 9
m 1:50

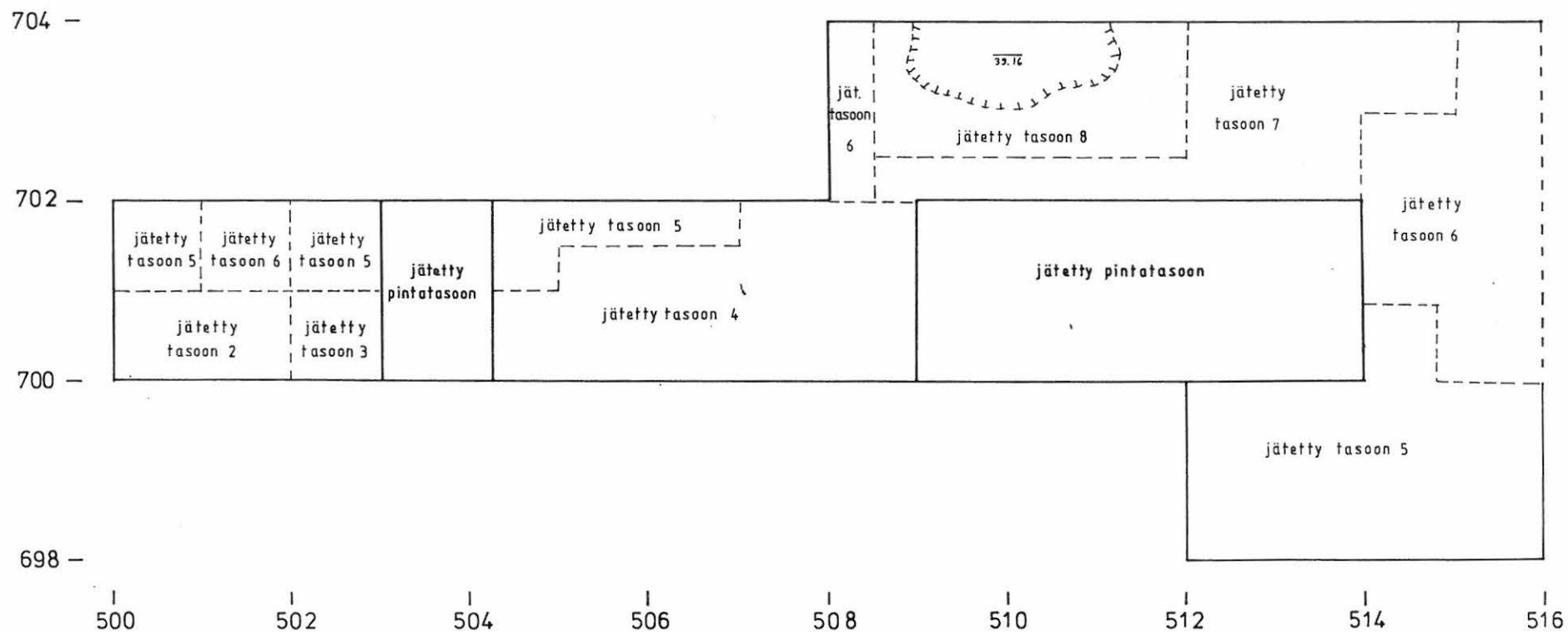
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

kaivettu kuopalle

neulapohjoinen

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

tasokartta alueesta 700-702 / 519-524

tasot 1-4

mk 1:50

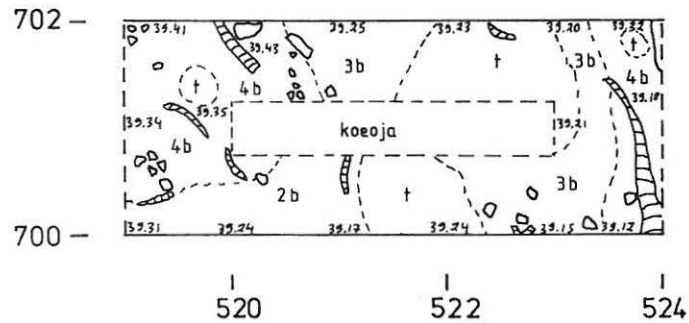
korkeudet metreinä mpy

piirt. K. Glasberg

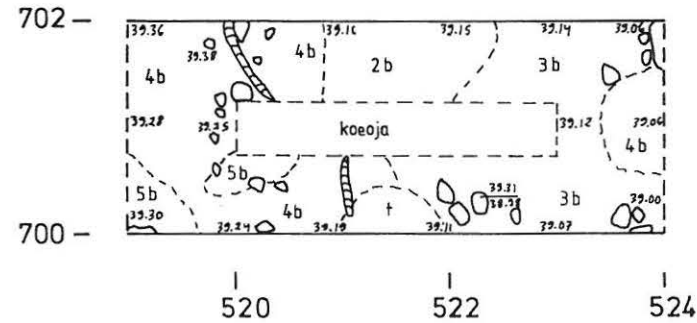
neulapohjoinen

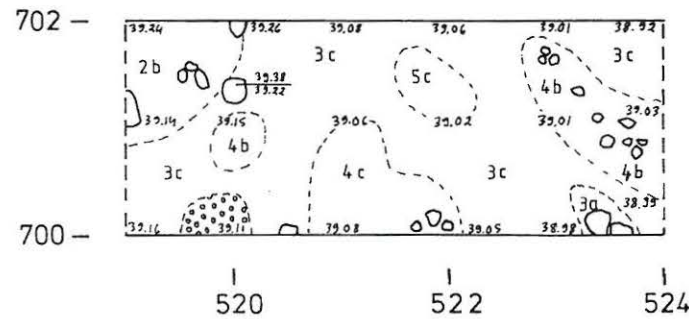
2b	ruskea hietta	5c	keltainen hiesu
3a	vaalea hiekka	t	täytemaa
3b	vaalea hietta		juuri
3c	vaalea hiesu		kivi
4b	punainen hietta		sora
4c	punainen hiesu		kaivettu kuopalle
5b	keltainen hietta		

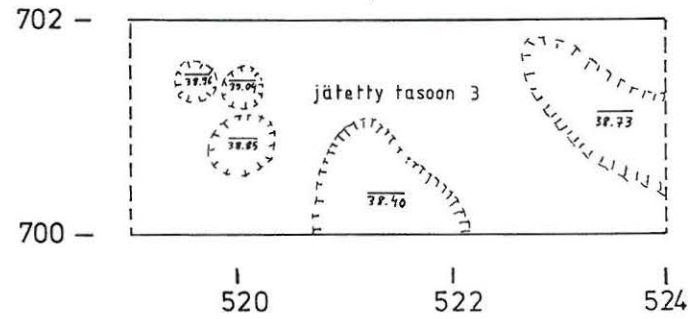
tasot 1

tasot 2

tasot 3

tasot 4

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA

E.-L. Schulz 1999

profiilikartta
pohjoisprofiili 704 / 508 - 518

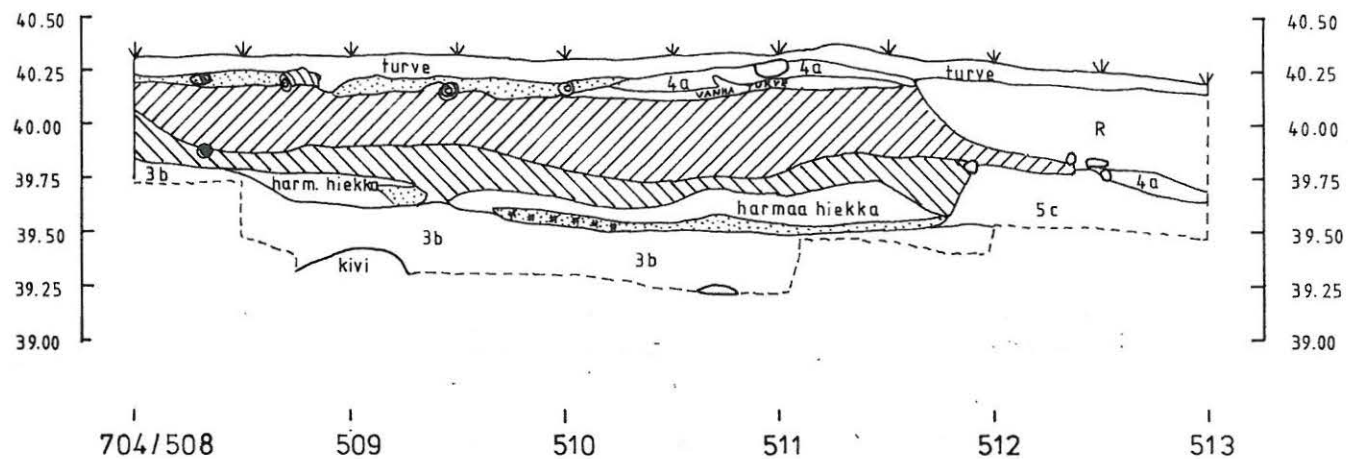
mk 1:25

korkeudet metreinä mpy

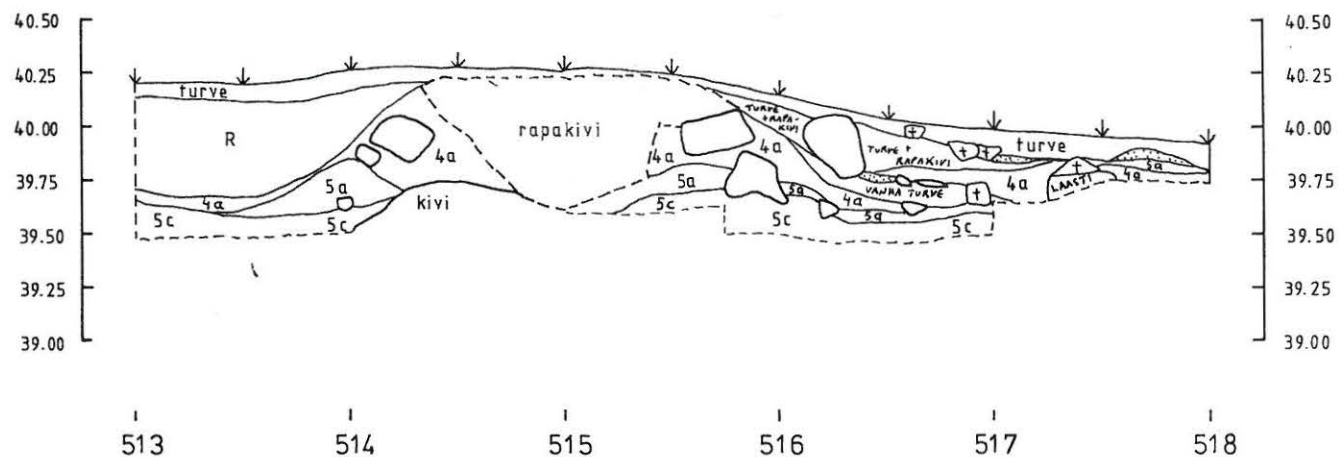
piirt. J. Seppä

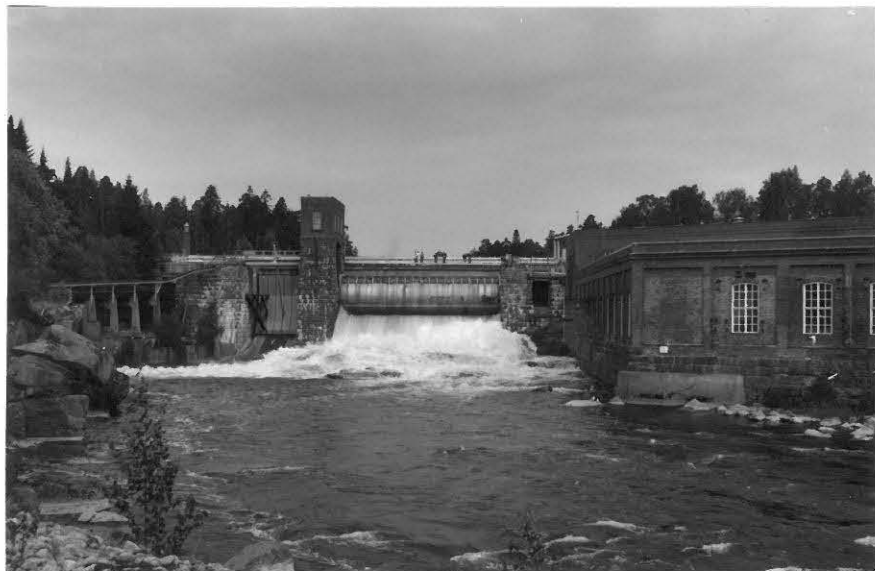
- 3b vaalea hiehta
- 4a punainen hiekkä
- 5a keltainen hiekkä
- 5c keltainen hiesu
- punainen likamaa
- punaruskea likamaa
- * hiiltä
- nokimaa
- R resentti häiriö
- f fiili
- juuri
- kivi

W

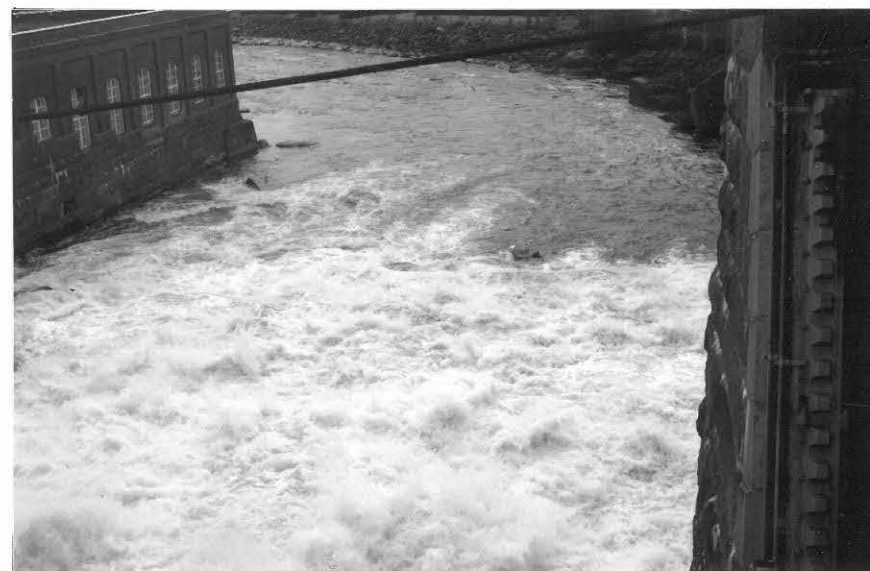
E

115407

1. ANKKAPURHA MILTEI VAALOILLAAN JUHANNUSAATON AATTONA 1999, JOKKOIN OSA SULUISTA OLI JO AVATTU. KUVATTU ALHAALTA PATOSILLALLE VOIMALAITOKSEN PIHASTA.

115406

2. ANKKAPURHAN VEFIASSAT JUHANNUSAATON AATTONA, JOKKOIN OSA SULUISTA OLI AVATTU. KUVATTU YLÄJUOKSULLE ALHAALTA ETELÄSTÄ VOIMALAITOKSEN RANNASTA.

115403

3. KYMIJOKEA YLÄJUOKSULLE PONOISEEN. KUVATTU KOSKEN YLÄVUOKELTA PATOSILKALTA.

115405

4. YLEISKUVA KAIVAUSSALVEELLE ALHAALTA KAAKOSTA PAIKKITUSSALVEELTA.

115370

5. YLEISKUVA ASUINPAIKASTA TERASSIN PÄÄLTÄ KOHDASTA, JOHON KOEJA SIJOITETTIIN. KUVATTU KÄMMÄSTÄ.

115371

6. YLEISKUVA ASUINPAIKASTA VASTAKKAISESTA SUUNNASTA.

115376

7. KOEJAA 700-702 / 500-503 IDÄSTÄ TASOSSA 1.

115374

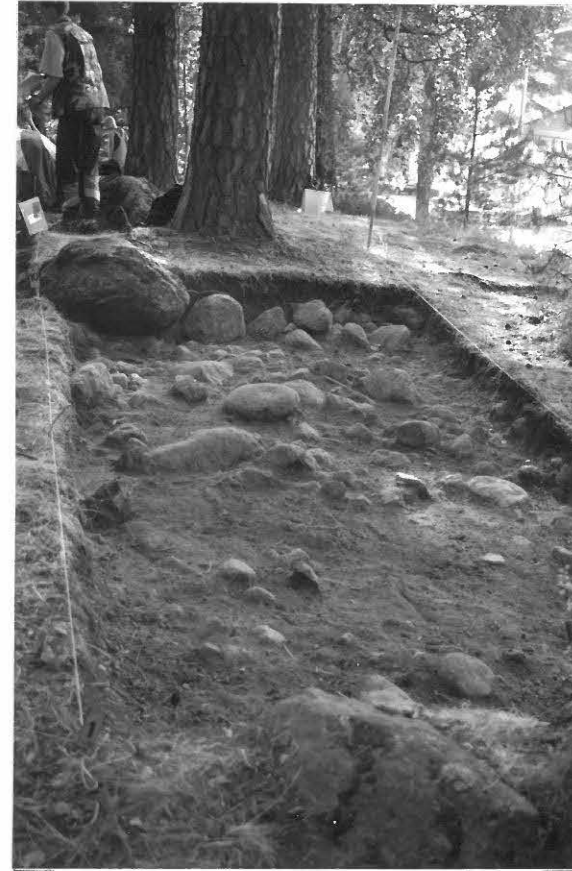
8. SAVIASTIAN PALOJA RUDUN 701 / 517 TASOSSA 1.

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA E.-L. Schulz 1999

115398

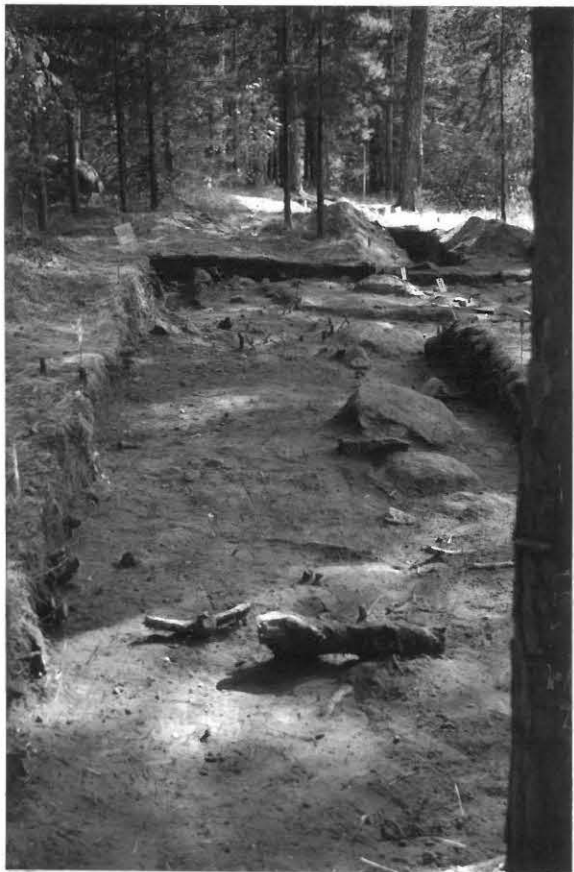
9. RUUDUT 700-701/514-517 JA 702-703/508-517
IDÄSTÄ TASOSSA 4.

115379

10. KOOJAA 700-702/504-509
LÄNNESTÄ TASOSSA 3.

ANJALANKOSKI ANKKAPURHA E.-L. Schulz 1999

115388

11. RUUDUT 702-703 / 508-517 LÄNNESTÄ
TASOSSA 3.

115397

12. RUUDUT 702-703 / 508-517 LÄNNESTÄ TASOSSA 4.

115417

13. RUUDUT 702-703/508-SIS LÄNNESTÄ TASOLLA 5.

115424

14. RUUDUT 702-703/508-SII IDÄSTÄ TASOLLA 6.

115425

15. RUUDUT 702-703/508-511 LÄNNESTÄ
TASOSSA 6.

115428

16. RUUDUT 702-703/508.5-511
LÄNNESTÄ TASOSSA 7.

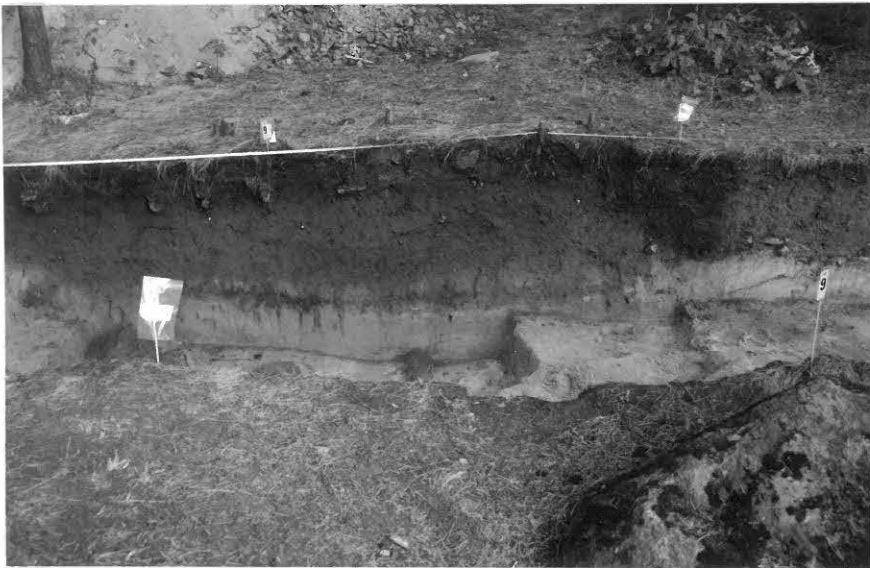
115437

17. POHJOISPROFILLI 704/508-513 KAAKOSTA.

115436

18. POHJOISPROFILLI 704/508-510.

115435

19. POHJOISPROFILLI 704/510-512.

115427

20. POHJOISPROFILLI 704/515,5-518.

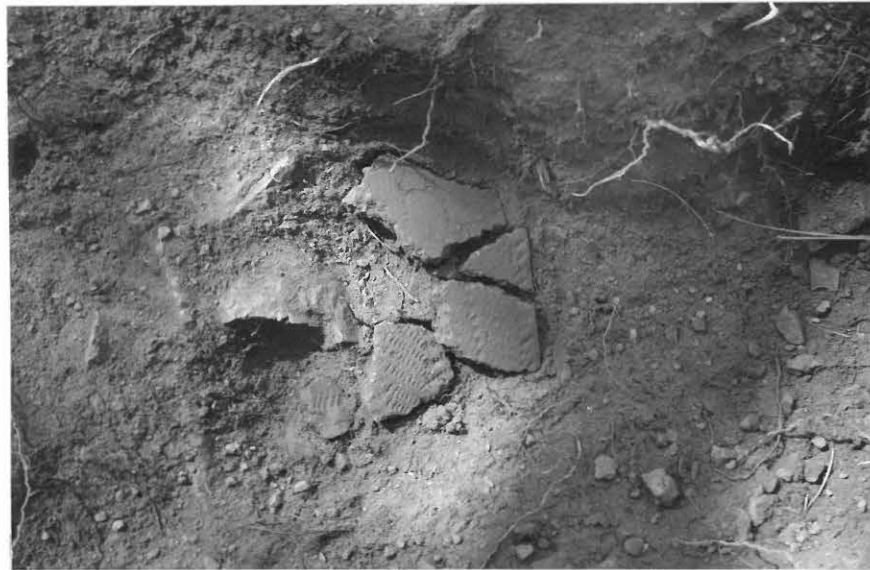
115416

21. RUUDUT 700-701/524-526 LUOTEESTA TASOSSA 6.

115414

22. KOGKUOPAN 735/489 LÄNSISEINÄMÄ.

115385

23. KERAMIKKAKEKITYNÄ KOGKUOPAN 712/503 TASOSSA 1.

115389

24. SAVIASTIAN POHJA IN SITU KOGKUOPAN 712/503 TASOSSA 2.

115399

25. KOEKUOPPA 735/504 POHJOISESTA.

115395

26. KOEKUOPPA 715/509 IDÄSTÄ.

115392

27. KOEKUOPAN 705/532 KOILLISKULMA.

115372

28. HUMUSTA POISTETAAN KOEJASTA, LÄNSIPÄÄN RANNOISTA SE ON JO POISTETTU. KUVATTU LÄNNESTÄ.

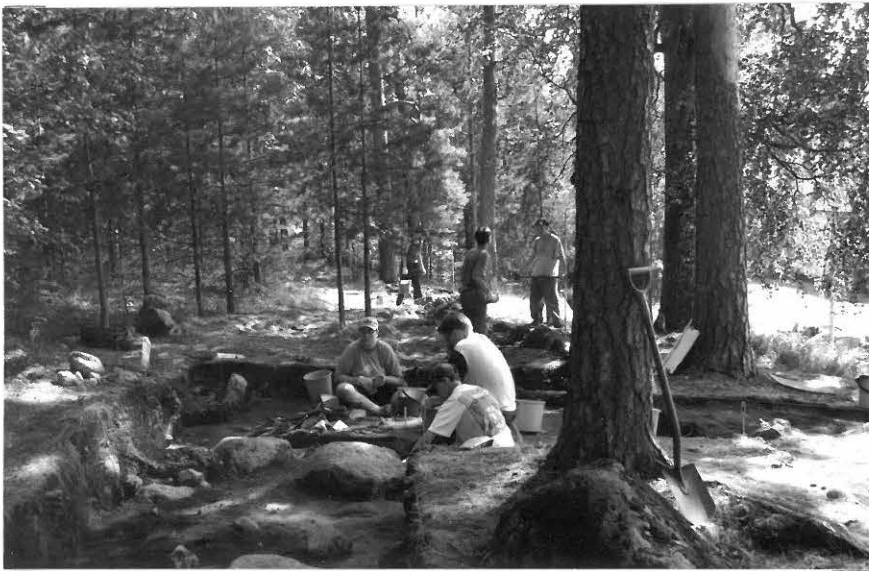
115381

29. Työkuvaa humusta koe-ajan laajennuksesta (702-704 / 508-518) puistapassa Minna Mänttari, Pertti Tiikki, Leena Leinonen, Tommi Kumpulainen ja Milja Marttila, jota Johanna Seppä opastaa.

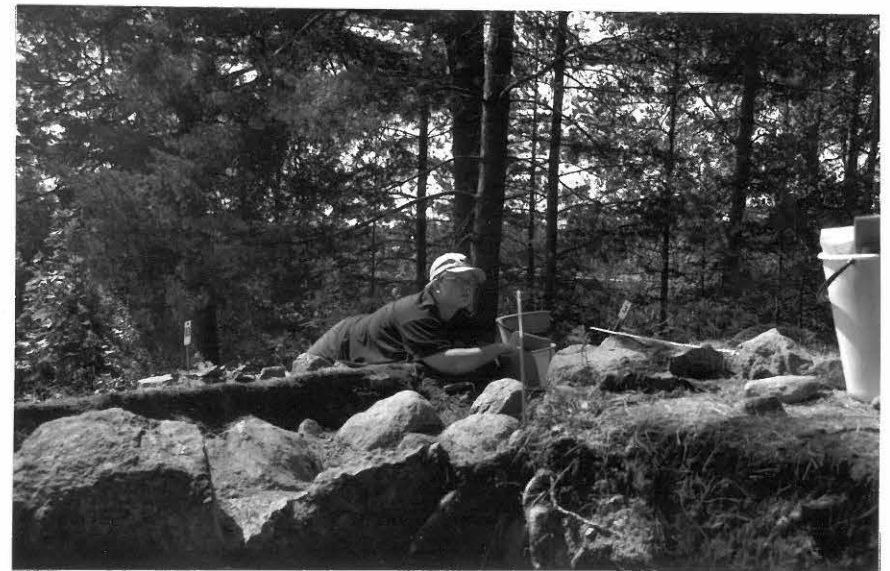
115384

30. Työkuvaa. Edessä Suvu Kuparinen, välillä Milja Marttila, Joni Tyhmilä, Helena Depner, takana vasemmalta oikealle Johanna Seppä, Siru Depner-Seppälä, Elvi Hulkkonen, Juha Ruusalaime ja Teemu Karvonen.

115383

31. Ruutuihin 700-701 / 520-522 kaivettu oja lännestä.

115426

32. Työkuvaa. Jarna Kiviisto kaivaa.

115401

33. TIEKUUVA. JUHANNA SEPPÄ KAIVAA JA JUHA RUOTSALAINEN SEURAA
LUITA SORMI, HASTOITETTUNA.

115439

34. KATJA GLASBERG VAAITSEMASSA.

115380

35. TIEKUUVA. KATJA GLASBERG PIIRTÄÄ, SUVI KUPPINEN, JARNA
KOIVISTO JA JUHA RUOTSALAINEN POISTAVAT HUMUSTA.

115438

36. JUHANNA SEPPÄ PIIRTÄÄ PROFIILIA.

37. VIRKISTÄYTYMISTÄ : KATJA GLASBERG SUIHKUTTAA
"KILLERILLÄ" LEENA LEINOSTA JA SUVI KUPARISTA.

115420

38. KAIVAUSALUEEN TÄYTTÄMISTÄ JA PEITTÄMISTÄ.

115440

39. KAIVAUSALUEEN TÄYTTÄMISTÄ JA PEITTÄMISTÄ.

115441

115432

40. YLEISKUVA TÄYTETYSTÄ JA PEITETYSTÄ KOEALUJASTA LÄHPESTÄ.

115434

41. KAIVAUKSEN TAUKO - JA SOSIAALITILAT ALVAK AALLON SUUNNITTELEMAN PARITALON ETELÄPÄÄTYSÄ.

ANJALANKOSKI Ankkapurha/ E.-L. Schulz 1999

Luuanalyysi 27. 3. 2000 Kristiina Mannermaa

Tunnistin aineistosta yhteensä **223** fragmenttia, jotka jakautuvat seuraavasti:

<i>Alces alces</i> (hirvi)	3
<i>Anas crecca</i> / <i>Anas querquedula</i> (tavi/heinätavi)	1
Anatidae sp. cf. <i>Anas platyrhynchos</i> (Sorsalinnut cf. sinisorsa)	1
Anatidae sp. cf. <i>Clangula hyemalis</i> (Sorsalinnut cf. alli)	1
<i>Anas</i> sp. (jokin <i>Anas</i> -suvun lajeista)	1
Anatidae sp. (sorsalinnut)	2
Aves sp. (linnut)	1
<i>Esox lucius</i> (hauki)	14
Salmonidae sp. (lohikalat)	10
Cyprinidae sp. (särkikalat)	1
Teleostei (luukalat)	188
<hr/>	
Yhteensä	223

Nisäkkäistä tunnistin aineistosta vain hirven. Kolme luufragmenttia ovat varvasluusta ja selkärangasta. Linnunluuta tunnistin yhteensä kuusi. Yhtäkään fragmenttia ei voi tunnistaa lajilleen, mutta kyse on sorsalinnuista. Viisi linnunluufragmenttia on peräisin hartian luista ja yksi on kokonainen pieni siiven (ranteen) luu. Kaloista määritin hauen, jonkin lohikalan ja jonkin särkikalan.

Vähimmäisyksilömäärä on kaikissa ryhmissä yksi.

Helsingissä 27. 3. 2000

Kristiina Mannermaa

ANJALANKOSKI Ankkapurha/ E.-L. Schulz 1999

Luuanalyysi 27. 3. 2000 Kristiina Mannermaa

*=- vähimmäisyksilömäärän laskemiseen soveltuva fragmentti

x 712, y 503, krs 3	-		
x 701, y 521, krs 1	-		
x 702, y 517, krs 3	-		
x 703, y 511, krs 6	-		
x 703, y 510, krs 6	1	vert. lumb. fr.	Alces alces
	1	coracoideum sin. prox. fr.	Anatidae sp. cf. A. platyrhynchos
	1	scapula sin. prox. fr.	Anatidae sp.
	1	coracoideum dist. fr.	"
	1	dentale fr.	Esox lucius
	1	dentale, dens fr.	"
	1	dens fr.	"
	1	articulare sin. fr.	"
	1	vertebra fr.	"
	1	vertebra fr.	Salmonidae sp.
	1	lepidotrichia prox. fr.	Cyprinidae
	5	lepidotrichia prox. fr.	Teleostei
	29	costa/lepidotrichia fr.	"
x 702, y 509, krs 5	1	coracoideum diaph. fr.	Aves sp.
	1	lepidotrichia prox. fr.	Teleostei
	1	costa prox. fr.	"
	16	costa/lepidotrichia fr.	"
	2	vertebra fr.	"
x 723, y 508 krs 4	1	lepidotrichia prox. fr.	Teleostei

	1	os carpi ulnare dex.*	Anas crecca/Anas querquedula
	1	dentale fr.	Esox lucius
	1	dens fr.	"
	22	costa/lepidotrichia fr.	Teleostei
	4	vertebra fr.	"
x 701, y 507, krs 0	-		
x 723, y 508, krs 2	3	costa/lepidotrichia fr.	Teleostei
x 701, y 523, krs 1	-		
x 702, y 517, krs 4	-		
x 703, y 511, krs 7	1	vertebra fr.	Esox lucius
	1	dentale dex. ant. fr.*	Salmonidae sp.
	1	dentale sin. ant. fr.*	"
	3	vertebra fr.	"
	10	vertebra fr.	Teleostei
x 703, y 510, krs 7	3	vertebra fr.	Salmonidae sp.
x 703, y 509, krs 5	1	carpometacarpus dex. prox. fr.*	Anas sp.
	12	costa/lepidotrichia fr.	Teleostei
	6	vertebra fr.	"
x 701, y 506, krs 3	-		
x 715, y 509, krs 3 (maanäytteestä) 9.	-		
x 715, y 509, krs 2 (maanäytteestä) 6.	3	vertebra fr.	Teleostei
x 723, y 508, krs 6	-		
x 723, y 508, krs 5	-		
Irtolöytöjä maakasasta	-		

	1	costa/lepidotrichia fr.	"
x 712, y 503, krs 2	1	lepidotrichia prox. fr.	Teleostei
(maanäytteestä)	4	costa/lepidotrichia fr.	"
	1	vertebra fr.	"
x 701, y 520, krs 1	-		
x 699, y 512, krs 2	7	costa/lepidotrichia fr.	Teleostei
	4	costa/lepidotrichia prox. fr.	"
	10	vertebra fr.	"
x 703, y 511, krs 5	1	dentale dex. ant. fr.*	Esox lucius
	1	dens fr.	"
	3	costa/lepidotrichia fr.	Teleostei
	2	costa/lepidotrichia prox. fr.	"
	4	vertebra fr.	"
x 703, y 508 krs 4	-		
x 703, y 508, krs 3	1	phal. (III/IV) 2 dist. fr.	Alces alces
	1	scapula sin. prox. fr.	Anatidae sp. cf. Clangula hyemalis
	1	costa/lepidotrichia fr.	Teleostei
	1	costa/lepidotrichia prox. fr.	"
	1	vertebra fr.	"
x 700, y 535, krs 0	-		
x 703, y 517, krs 3	-		
x 698, y 512, krs 2	-		
x 703, y 510, krs 8	4	vertebra fr.	Esox lucius
	1	vertebra fr.	Salmonidae sp.
	5	costa/lepidotrichia fr.	Teleostei
	1	lepidotrichia prox. fr.	"
	27	vertebra fr.	"
x 703, y 509, krs 6	1	vert. lumb. fr.	Alces alces

ANJALANKOSKEN ANKKAPURHAN 1999 MAKROFOSSIILINÄYTTEET

Yhden litran kokoiset näytteet osoittautuivat antoisiksi; yhteensä 44 siementä voitiin määrittää vähintään heimotarkkuudella 15 litrasta näyteaata. Kohteessa $x=703,75$; $y=511,20$ oli 24 tunnistettavaa siementä. Kivikautisen tutkimuskohteen siemensaaliiksi tulos on hyvä. Vain saviastiasta otettu näyte $x=712,20$; $y=503,40$ oli tyhjä. Koekuoppänäyte $x=712$; $y=503$ sisälsi kaksi tunnistamatonta siemenfragmenttia.

Kasvilajit ovat kaikki kesällä kerättäviä hyötykasveja. Eniten löytyi suolaheinän (*Rumex*) hiiltyneitä hedelmiä, suurin osa on todennäköisesti poimuhierakan (*Rumex crispus*) hedelmiä. Nykyisin yleinen rikkaruoho on alunperin rantakasvi. Muita syötäviä siemeniä edustavat hernekasvin (*Vicia*, *Lathyrus*) siemenet, joista suurin on halkaisijaltaan 3,5 mm, sekä ulpukan (*Nuphar lutea*), lumpeen (*Nymphaea alba*) vadelman (*Rubus idaeus*), mansikan (*Fragaria vesca*) ja sianpuolukan (*Arctostaphylos uva-ursi*) siemenet. Näytteissä oli lehmuksen (*Tilia cordata*) hiiltynyt nappu ja hedelmäaihe. Niinipuuna tunnettua kasvia käytetään myös hunajan ja c-vitamiinin lähteenä. Muita hiiltyneitä kasvijäänteitä edustavat männyn (*Pinus sylvestris*) neulasohjat ja kävyn fragmentit. Puuhiiltä näytteissä oli vähän.

Kastematojen resinit munakotelot ja myyrien ulosteet kertovat maakerrosten lievistä sekoittumisista. Näytteissä oli joitakin hiiltymättömiä koivun (*Betula*) siemeniä ja tukisuomuja, männyn (*Pinus sylvestris*) neulasia, kukintoja ja siemen, jauhosavikan (*Chenopodium album*) ja heinän (*Poaceae*) siemeniä. Jonkin verran löytyi *Cenococcum* sieni-itiöitä.

Espoossa 20.1.2000

Pirjo Jussila

Anjalankoski Ankkapurha 1999Makrofossilianalyysi, Pirjo JussilaHiiltyneet siemenet ja hedelmät

Kasvin nimen jälkeen on mainittu siementen lukumäärä

x=703,80 ; y=511,65 ; krs 5

<u>näyte 2</u>	<u>näyte 4</u>	<u>näyte 11</u>	
Rumex sp. 1	tyhjä	Rubus idaeus 2	
		Poaceae 2	
		Arctostaphylos uva-ursi	1
		Tilia cordata 1 (kukka)	
		Fabaceae 1	

x=703,75 ; y=511,20 ; krs 5

<u>näyte 5</u>	<u>näyte 8</u>	<u>näyte 12</u>	
Rumex crispus 5	Rubus idaeus 3	Arctostaphylos uva-ursi	3
Rumex sp. 4	Rumex sp. 2	Rumex cf. longifolius 2	
	Rumex acetosella 1	Rumex sp. 1	
	Fabaceae 1	Rubus idaeus 1	
	Nymphaea alba 1		

x=703,65-84 ; y=508,75-509,10 ; krs 7

<u>näyte 14</u>	<u>näyte 15</u>	
Arctostaphylos uva-ursi1	Fragaria vesca 2	
Tilia cordata 1	Fabaceae 2	
	Arctostaphylos uva-ursi	1
	Poaceae 1	
	Rumex sp. 1	

Koekuoppa: x=715; y=509;

<u>Näyte 6; krs 2</u>	<u>näyte 9; krs 3</u>	<u>näyte 13; krs 3</u>
Arctostaphylos uva-ursi1	Nuphar lutea 1	tyhjä
	Rumex sp. 1	

Espoo 19.1.2000

Pirjo Jussila